

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

الحق
علیه
صلاوة
وسلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

سند
تعامل مطلوب
مسجد با کودکان
و نوجوان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سند تعامل مطلوب مسجد با کودک و نوجوان

نویسنده:

گروه پژوهش‌های کاربردی مرکز رسیدگی به امور مساجد

ناشر چاپی:

دفتر مطالعات و پژوهش‌های مرکز رسیدگی به امور مساجد

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	سند تعامل مطلوب مسجد با کودک و نوجوان
۸	مشخصات کتاب
۸	اشاره
۹	فهرست
۱۰	خلاصه اجرایی
۱۰	اشاره
۱۳	مدیریت مسجد
۱۳	نرم افزار
۱۳	سخت افزار
۱۳	اشاره
۱۳	ارتباطات محیطی مسجد
۱۳	محیط نزدیک (ارتباطات عرضی)
۱۴	محیط دور (ارتباطات طولی)
۱۵	بررسی وضع موجود تعامل کودک و نوجوان با مسجد
۱۵	اشاره
۱۵	نظام مدیریتی
۱۷	نظام تأمین و تعاملات نیروی انسانی
۱۷	نظام نرم افزاری
۱۹	نظام سخت افزاری
۱۹	نظام ارتباطات محیطی
۲۰	بررسی آسیب ها از منظر تمدنی
۲۱	مقدمه
۲۳	مفاهیم اصلی درسند

۲۳	تعامل
۲۳	کودک
۲۳	نوجوان
۲۳	تعامل مطلوب مسجد با کودک و نوجوان
۲۳	اصول
۲۳	چشم انداز
۲۵	اهداف کلان
۲۵	راهبرد
۲۵	اقدام
۲۵	رویکرد نظام مند
۲۶	اصول تعامل تربیت محور مسجد با کودک و نوجوان
۲۶	ولایت محوری
۲۶	تربیت مداری
۲۶	جامعیت
۲۸	تناسب، پیوستگی و تدریج
۲۸	ایفای نقش مسئولانه
۲۸	تعامل فراگیر
۳۰	هم گرایی و انسجام
۳۱	چشم انداز تعامل تربیت محور مسجد با کودک و نوجوان
۳۲	رویکرد اساسی مرکز رسیدگی به امور مساجد: در باب تعامل مسجد با کودک و نوجوان
۳۲	اشاره
۳۲	اهداف کلان ناظر به نظام تأمین و تعامل نیروی انسانی
۳۲	اهداف کلان ناظر به حوزه سخت افزار
۳۳	اهداف کلان ناظر به نظام ارتباطات محیطی
۳۵	نظام تأمین و تعامل سرمایه انسانی
۴۰	نظام مدیریتی

۴۷ نظام نرم افزاری

۵۶ نظام سخت افزاری

۶۵ نظام ارتباطات محیطی

۷۷ درباره مرکز

سند تعامل مطلوب مسجد با کودک و نوجوان

مشخصات کتاب

سند تعامل مطلوب مسجد با کودک و نوجوان

دفتر مطالعات پژوهش ها و ارتباطات حوزوی

ص: 1

اشاره

3... خلاصه اجرایی

6... بررسی وضع موجود تعامل کودک و نوجوان با مسجد

10... مقدمه

12... مفاهیم اصلی در سند

14... اصول تعامل تربیت محور مسجد با کودک و نوجوان

17... چشم انداز تعامل تربیت محور مسجد با کودک و نوجوان

18... رویکرد اساسی مرکز رسیدگی به امور مساجد در باب تعامل مسجد با کودک و نوجوان

20... نظام تأمین و تعامل سرمایه انسانی

23... نظام مدیریتی

27... نظام نرم افزاری

32... نظام سخت افزاری

37... نظام ارتباطات محیطی

43... تشکیل ستاد اجرایی سازی سند

ص: 2

به سفارش مرکز رسیدگی به امور مساجد و با هدف بهبود جهت گیری و هماهنگی بخش های مسئول در عرصه مسجد و کودک و نوجوان طرح تدوین سند تعامل مطلوب مسجد با کودک و نوجوان تهیه شده است که خروجی اصلی آن سندی با همین عنوان بوده که پیش روی شماست.

این طرح در سه فاز تعریف و ذیل هر فاز گام ها و خروجی هایی ارائه شده است. در فاز اول، وضع موجود بررسی شده و تلاش شد در این زمینه آسیب شناسی جامعی ارائه شود. این فاز شامل آسیب شناسی تعامل کودک و نوجوان با مساجد و احصای سیاست ها، اقدامات و ظرفیت های مرکز رسیدگی به امور مساجد جهت تعامل مطلوب کودک و نوجوان با مسجد بودند. بدین منظور گام های زیر تعریف شده است:

- بررسی کتاب خانه ای در حوزه آسیب شناسی با تاکید بر تعامل کودک و نوجوان با مسجد

- بررسی اقتضانات (عملکرد، سیاست ها، آسیب ها، و ظرفیت ها) مرکز رسیدگی به امور مساجد از طریق مصاحبه و بررسی اسناد و مدارک

در فاز دوم به بررسی وضع مطلوب تعامل مسجد با کودک و نوجوان پرداخته شد. این فاز، شامل احصای اصول کلی و ارزش های حاکم بر تعامل مسجد با مطلوب کودک و نوجوان و احصای اصول فرعی متناسب با روحیات و اقتضانات کودک و نوجوان بودند که بدین منظور گام های زیر انجام شده اند:

- بررسی کتاب خانه ای در حوزه ادبیات موضوع حوزه مسجد، تربیت و کودک، نوجوان

- بررسی مساجد موفق در امر کودک، نوجوان

در فاز سوم احصای راهبرد ها در راستای تعامل مطلوب کودک و نوجوان انجام شد؛ و خروجی آن تدوین سند راهبردی پژوهش در این حوزه بوده است.

برای تدوین این سند، ضمن بررسی آیات و روایات مرتبط با امر مهم مسجد و مصاحبه با صاحب نظران، بیش از 20 کتاب مرتبط با موضوع، نزدیک به 180 مقاله مرتبط و 4 پایان نامه که در این زمینه نوشته شده اند به همراه چندین گزارش در خصوص مساجد موفق کشور مطالعه و فیش برداری شدند. به علاوه اسناد بالا دستی که به تفصیل یا اجمال در مورد مسجد می باشد هم چون سند مهندسی فرهنگی، چشم انداز مساجد در افق 1404، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (ذیل هدف عمیاتی 7) سند نقشه جامع علمی کشور (ذیل راهبرد 6) به اجمال مورد بررسی قرار گرفتند. هم چنین در این خصوص، بیانات امام راحل و مقام معظم رهبری و پیام های ایشان به اجلاس های سراسری نماز مورد مطالعه قرار گرفته و در تدوین سند لحاظ شده اند. در بخش دیگری از پژوهش اهداف، اسناد و ساختار مرکز رسیدگی به امور مساجد مورد بررسی قرار گرفت.

مخاطب اصلی سند، مرکز رسیدگی به امور مساجد است و اکثر اقدامات ناظر به حیطة مسئولیت مستقیم این مرکز پیش بینی شده است اما

به تبع امکانات بالفعل و بالقوه مرکز رسیدگی به امور مساجد در مطالبه و پیگیری اقدامات کلان و ملی، اقداماتی طراحی شده که می تواند از سوی این مرکز در سطوح دیگر، چه در سطح مسجد (سطح خرد) و چه در سطح سازمان های بالا دستی (سطح کلان) برنامه ریزی یا مطالبه شود.

ص: 3

این سند از جمله اسناد بالا دستی است که مبنای سایر برنامه ها هم چون برنامه ریزی راهبردی، تدوین شاخص های عملیاتی، برنامه های اجرایی معاونت ها و ... قرار می گیرد. به دلیل لزوم رعایت اختصار در سند و حفظ ماهیت بالا دستی خود در هر بخش اقدامات به صورت ایجاز بیان شده که هر یک برای اجرا می بایست به تفصیل مورد بحث قرار گیرد. البته مناسب بود که سند مسجد تر از پیش از این سند تهیه و تدوین شود که در این صورت انسجام و هماهنگی بالا تری احساس می شد.

واضح است که اصلاح تعامل مسجد با کودک و نوجوان علاوه بر اقداماتی که مستقیماً مرتبط با این قشر است می بایست اقداماتی جهت بهبود کلیت ارکان مسجد انجام شود. بنابراین بخشی از اقدامات به طور مستقیم مختص این قشر است و برخی اقدامات ناظر به بهبود کلیت ارکان مسجد.

ساختار این سند به صورت پنج سطحی و مشابه اسناد بالا دستی موجود نظام، طبقه بندی شده است:

- چشم انداز: که برای یک افق 10 ساله قابل تحقق است؛

- رویکرد اساسی: که بر آمده از جهت گیری کلی سند، چشم انداز و ناظر به اهداف کلان نوشته شده است.

- اهداف کلان: که ذیل پنج عرصه دسته بندی شده اند. (12 هدف کلان)

راهبرد ها: ذیل هر هدف کلان تعدادی راهبرد نوشته شده است. (39 راهبرد)

اقدام ها: عملیاتی ترین سطح سند که مرکز می تواند اجرا کند و یا اجرای آن را تسهیل کند. (244 اقدام)

به منظور نظم منطقی اهداف کلان، راهبرد ها و اقدامات در فرایند پژوهش مدلی پنج بخشی طراحی شده است که شامل اجزای ذیل می باشد:

جهت تبیین تعامل کودک و نوجوان با مسجد می بایست ابتدا نگاهی جامع به عوامل دخیل در این پدیده داشت، سپس نسبت هر یک از مؤلفه ها را با یک دیگر مشخص نمود. برای این مهم، در فرایند پژوهش با رویکرد نظام مند (سیستمی) مدلی پنج بخشی طراحی شد که شرح روبرو می باشد.

اجزای مدل عبارت است از:

تأمین و تعاملات سرمایه انسان

این زیر نظام شامل چهار بخش شکل های مسجد (هم چون بسیج و کانون فرهنگی)، فعالان مسجدی، اهالی مسجد و خادم می باشد.

عکس

هر نهادی برای نیل به اهداف خود، نیاز به مدیریت دارد. مسجد نیز با وجود کارکرد ها، تعاملات و فعالیت های متنوع از این قاعده مستثنی نیست. زیر نظام مدیریت مسجد متشکل از امام جماعت (به عنوان مدیر طبیعی مسجد) و هیئت امنا و شورای فرهنگی (به عنوان ستاد برنامه ریزی و پشتیبانی) است.

نرم افزار

زیر نظام نرم افزار مسجد شامل سه بعد «محتوا و پیام»، «قالب و ابزار» و «زیر ساخت» است. دو بعد «محتوا و پیام» و «قالب و ابزار»، ارتباط مستقیمی با اهداف تربیتی تبلیغی مسجد در تعامل با کودک و نوجوان دارد. منظور از پیام ها همان مفاهیمی است که هر فعالیتی در مسجد با هدف القای آن ها انجام می گیرد. قالب ها، ابزار های انتقال پیام است؛ ابزار هایی هم چون منبر، دعوت غیر مستقیم و...

بعد «زیر ساخت» ناظر به نظام های اطلاعاتی و ساختاری مطلوب جهت بستر سازی عملکرد بهینه مساجد در حوزه کودک و نوجوان می باشد. این زیر ساخت ها هر چند عمدتاً از سوی نهاد های بالا دستی طراحی می شوند اما از آن جا که زمینه ساز و پیشران عملکرد بهینه مساجد محسوب می شوند می توانیم مسائل مربوط به آن را ذیل بخش نرم افزاری مسجد محسوب نماییم.

سخت افزار

اشاره

عناصر فیزیکی و پشتیبان فعالیت های مسجد، سخت افزار مسجد هستند. «بودجه» «تجهیزات و امکانات» و «کالبد» سه بعد مهم و اثر گذار سخت افزاری در تعامل کودک و نوجوان با مسجد می باشند.

ارتباطات محیطی مسجد

اگر مسجد بخواهد اثر گذاری جدی بر جامعه داشته باشد، ناگزیر به تعامل جدی با سایر نهاد های اجتماع است. مسجد با رویکرد سیستمی، یک سیستم باز است که از محیط خود و سایر نهاد ها ورودی می پذیرد و بر آن ها اثر گذار است. این تعاملات بر حسب نزدیک و یا دور بودن محیط به دو دسته ارتباطات عرضی (با محیط نزدیک) و ارتباطات طولی (با محیط دور) تقسیم می شوند.

محیط نزدیک (ارتباطات عرضی)

تعامل با محیط نزدیک مسجد در حوزه کودک و نوجوان به پنج بخش تقسیم می شود.

- تعامل با نهاد های تربیتی، فرهنگی و آموزشی

- تعامل با نهاد های رقیب

- تعامل با همسایگان

محیط دور (ارتباطات طولی)

هر چند مسجد مستقیماً توسط مردم اداره می شود. اما در نظام اسلامی که هدف آن احیای مسجد است سیاست های سازمان های بالا دستی متولی مساجد یا نهاد های سیاست گذار فرهنگی، اثر جدی بر فعالیت های مسجد دارد. لذا ارتباطات طولی مسجد در دو دسته ذیل مورد بررسی قرار می گیرند.

- نهاد های سیاست گذاری و سطوح کلان

- نهاد های متولی مسجد و فرهنگ

ص: 5

مساجد در عرصه کودکان و نوجوانان می‌بایست محور پویای جامعه در راستای عبودیت فردی و اجتماعی باشد و بر عرصه‌های دنیوی و اخروی امامت کند اما امروزه عموماً مساجد امروزی جایگاه اصیل خود را از دست داده‌اند؛ به گونه‌ای که کارکردهای آن تحدید شده، پاسخ‌گوی نیازهای مردم نیست و به تبع، حضور کودکان و نوجوانان در مساجد کم رونق شده است. این مسئله را می‌توان از جنبه‌های مختلفی بررسی نمود. در این بخش آسیب‌هایی که در برخی مساجد وجود دارد را در شش بخش نظام مدیریتی، نظام تأمین و تعاملات نیروی انسانی، نظام نرم افزاری، نظام سخت افزاری و نظام ارتباطات محیطی ارائه می‌شود. بخش پایانی، تشریح آسیب‌ها از منظر تمدنی می‌باشد. از آن جا که مسجد و تمدن نسبت به یک دیگر دارای تأثیر و تأثر است می‌توان گفت احیای مسجد، احیای تمدن اسلامی است و در صورتی که مسجد، در ایران احیا شود انتظار می‌رود حرکت بلاد اسلامی نیز به تبع احیای مسجد، به سمت آرمان تمدن اسلامی تسهیل و تسریع می‌گردد.

از آن جا که آسیب‌های وضع موجود تعامل کودکان و نوجوانان با مسجد تحت تأثیر آسیب‌های زمینه‌ای دیگری می‌باشد، در این بخش آسیب‌ها در دو عنوان کلی «آسیب‌های زمینه‌ای» و «آسیب‌های اختصاصی وضع موجود تعامل کودکان و نوجوانان با مسجد» ارائه می‌گردد.

نظام مدیریتی

از جنبه مدیریت در مساجد، با مفروض داشتن جایگاه اصیل امام جماعت به عنوان مدیر طبیعی مسجد، مهم‌ترین آسیب فاصله گرفتن امام جماعت از امامت و مدیریت مسجد و در بخش دیگر، ضعف در عملکرد هیئت امناء است.

در بخش آسیب‌های اختصاصی در حوزه تعامل مسجد با کودکان و نوجوانان باید گفت آسیب‌هایی که با برخی ائمه جماعت مرتبط است عبارت است از: «عدم درک ضرورت حضور کودکان و نوجوانان در مسجد، ضعف مهارت ارتباطی در تعامل با کودکان و نوجوانان، ضعف حضور و نبود جایگاه تربیتی نظارتی در برنامه‌های تشکلی مسجدی، ناتوانی در جذب کودکان و نوجوانان به دلایلی هم چون کبرسن، ناآشنایی با اقتضائات و مسائل کودکی و نوجوانی و فقدان خصوصیات جذاب برای کودکان و نوجوانان هم چون ورزش کار بودن و...» می‌باشد.

در بخش آسیب‌های اختصاصی از منظر هیئت امناء، آسیب‌هایی هم چون: «فقدان نگاه فرهنگی تربیتی و به تبع عدم اهتمام به جذب نهادها به مسجد، عدم پشتیبانی مادی و معنوی از تشکلی‌های فرهنگی» به عنوان آسیب‌های اصلی محسوب می‌شوند.

در مقام تبیین علل آسیب‌های مرتبط با مدیریت مسجد می‌توان به «عدم اهتمام امام جماعت به مدیریت مسجد، تعدد در اشتغالات، ضعف دانشی و مهارتی در رهبری جماعت، ضعف در جلب مشارکت و وحدت‌آفرینی میان ارکان مسجد، عدم درک جایگاه محوری خود در اداره مسجد، عدم تعامل مؤثر با محیط بیرونی مسجد هم چون نهادهای منطقه‌ای و بافت محلی» اشاره نمود. البته خلأهای محتوایی و روشی حوزه علمیه در تربیت امام جماعت به عنوان اصلی‌ترین نهاد در امر پرورش ائمه جماعت مسجد نیز در این بخش قابل ذکر می‌باشد.

در بخش هیئت امنای نیز می توان به زمینه های آسیب زا هم چون «اعمال حاکمیت بر کلیه امور مسجد،

ص: 6

اختلاف نظر با امام و تشکل های مسجدی، کهولت سن، ضعف در تأمین بودجه و امکانات سخت افزاری، عدم شفافیت در عملکرد، ایجاد تبعیض میان خواهران و برادران در تخصیص منابع و غالب بودن عوام زدگی بر ذهنیت برخی اعضا» اشاره نمود.

نظام تأمین و تعاملات نیروی انسانی

تشکل های مسجدی، اهالی مسجد و خادم مسجد به عنوان نیروهای فرهنگی عملیاتی امام جماعت هستند. در میان مهم ترین آسیب با تأکید بر نقش محوری تشکل های فرهنگی، ضعف مشارکت و نقش آفرینی آنان در امور مسجد و از سوی دیگر عدم وحدت و هم گرایی میان این عناصر می باشد.

آسیب های مسجد از منظر نیروی انسانی در سه بخش تشکل های مسجدی، اهالی مسجد و خادم قابل بررسی است.

تشکل های مسجدی به عنوان کارآمدترین بازوان فرهنگی - عملیاتی امام جماعت در امر تعامل مسجد با کودکان و نوجوانان دچار آسیب هایی در تعامل با مسجد هستند. به لحاظ مدیریتی، احساس خود مختاری و خود کفایی از مسجد از مهم ترین آسیب هاست. به لحاظ رفتاری، عدم اهتمام تشکل ها به مشارکت و حضور در برنامه های عمومی مسجد، عدم تکریم شایسته ارکان مسجد به خصوص امام جماعت و اهتمام ضعیف به امور کودکان (در مقایسه با نوجوانان و جوانان) از آسیب های عمده در این بخش است.

اهالی مسجد به عنوان مخاطبان ثابت برنامه های مسجد نیز دچار آسیب هایی فرهنگی هستند. احساس انحصار فعالیت های مسجد به عبادت سالمندان، برخورد نامناسب و عدم حمایت مادی و معنوی از حضور کودکان و نوجوانان، درک نادرست از کارکرد های مسجد و فقدان انگیزه در راستای تعامل حسنه با کودکان و نوجوانان از آسیب های اساسی در این بخش می باشد.

خادم مسجد نیز به عنوان فردی که در وضع موجود بیشترین تعامل را با مردم داراست دچار آسیب هایی هم چون: ضعف مهارتی در تعاملات اجتماعی جهت جذب کودکان و نوجوانان، ضعف در آراستگی ظاهری، ضعف مهارتی در تنظیم تجهیزات مسجد از جمله سیستم صوت، تعامل ضعیف با تشکل های فرهنگی، مشکلات معیشتی و ضعف شناخت از جایگاه رفیع خدمت به مسجد و ضعف در تکریم از سوی سایرین می باشد.

نظام نرم افزاری

نظام نرم افزاری مسجد به عنوان روح حاکم بر فعالیت ها دچار آسیب هایی به شرح ذیل می باشد.

در دو بعد «محتوا و پیام» و «قالب و ابزار» که عمدتاً ناظر به فعالیت های درون مسجد می باشد آسیب هایی وجود دارد که عبارت است از: «عدم تناسب برنامه های عمومی مسجد با روحیات کودکان و نوجوانان، عدم اهتمام به نقش آفرینی مسجد در موضوعات مورد نیاز یا مورد تمایل کودکان و نوجوانان، گرایش افراطی به انجام کارهای مقطعی و زودبازده و غفلت از امر تربیت، نبود نقشه راه برای نیل از وضع موجود به مطلوب، عدم رعایت اقتضائات گونه های مساجد شهری و روستایی و انواع مخاطبان، عدم تعادل شور و شعور و ضعف نوآوری در تبلیغ دینی» می باشد.

در بعد «زیرساخت» که ناظر به زمینه های ساختاری و اطلاعاتی است که پیشران و انگیزاننده فعالیت های مسجدی محسوب می شود آسیب های ذیل وجود دارد: «ضعف در نظام های ارزیابی و نبود نظام

سطح بندی مساجد در حوزه فعالیت های مرتبط با کودک و نوجوان، عدم طراحی الگوی تعامل مسجد با سایر نهاد های، به روز نبودن نظام های اطلاعاتی در حوزه فعالیت های مساجد در حوزه کودک و نوجوان، عدم وجود بستر هایی جهت شبکه سازی مساجد»

نظام سخت افزاری

نظام سخت افزاری متشکل از سه بعد کالبد، بودجه و تجهیزات و امکانات می باشد که آسیب های کالبدی مسجد عبارت است از: «نقص در قسمت های کالبدی هم چون مکان اختصاصی برای کودکان، ضعف در جذابیت نمای داخلی برای کودکان و نوجوانان، کمبود فضا جهت فعالیت و استفاده در زمینه آموزشی برای شکل های مسجد، عدم رعایت استاندارد ساخت بر اساس سرانه و سطح دسترسی مردم به مسجد، ایجاد بی رویه واحد های تجاری در جنب مسجد، ضعف ایمنی بنا در برابر حوادث، عدم رعایت عدالت در تخصیص مکان برای بانوان، خانه عالم و مکانی برای بانوان معذورو دوری معماری مساجد از معماری اصیل اسلامی و ایرانی».

آسیب های سخت افزاری از منظر بودجه عبارت است از: «ضعف در هدایت بودجه های مسجد به سمت حمایت از جذب کودکان و نوجوانان به مسجد، ناتوانی در تأمین مالی فعالیت های مرتبط با کودکان و نوجوانان، ضعف در سامان دهی و ترغیب سنت وقف برای امور آموزشی تربیتی مساجد، مخدوش شدن اعتبار مسجد در تأمین هزینه ها»

از منظر تجهیزات و امکانات، آسیب های سخت افزاری را می توان به شرح ذیل بر شمرد: «در نظر نگرفتن جاذبه های ثانوی مباح در راستای جذب کودکان و نوجوانان به مسجد، ضعف امکانات آموزشی در مسجد، ضعف در رعایت نمودن استاندارد های تاسیسات برودتی و حرارتی، نبود تجهیزات صوتی استاندارد در مساجد، عدم تجهیز مساجد به ابزار های روز آمد جهت تسهیل امر تبلیغ و ضعف در رسیدگی به وضعیت کتاب خانه مساجد»

نظام ارتباطات محیطی

نظام ارتباطات محیطی مسجد در دو بعد ارتباطات با محیط نزدیک و ارتباطات با محیط دور دارای مشکلات متعددی است. آسیب های مرتبط با ارتباطات مسجد با محیط نزدیک عبارت است از: «عدم ارتباط مسجد با نهاد های فرهنگی آموزشی منطقه هم چون مدرسه، نقش آفرینی ضعیف مهد کودک ها جهت جذب مخاطبان به مسجد، پایین بودن جایگاه مسجد در فضای مجازی، بازی های رایانه ای و نوشت افزار، رشد بی رویه نهاد های رقیب مسجد و تحت الشعاع قرار دادن کارکرد های اصیل مسجد، نا آگاهی خانواده ها از عوامل جذب فرزندان به مسجد، ضعف نقش آفرینی مسجد در مدیریت محلی و منطقه ای، پایین بودن جایگاه مسجد در رسانه ملی و نبود ارتباطات نظام مند مساجد در سطح منطقه و شهر»

از جنبه ارتباطات مسجد با محیط دور که مشخصاً نقش آفرینی سازمان های متولی و سیاست گزار در امر مسجد مد نظر می باشد، می توان به آسیب های ذیل اشاره نمود: «غفلت سازمان های متولی امور کودکان و نوجوانان از ظرفیت عظیم مساجد، کمبود امام جماعت در سطح کشور، عدم هماهنگی و ابهام در حیطه مسئولیت دستگاه های متعدد متولی، فقدان سیاست گذاری کلان و جامع در حوزه مسجد، بی توجهی نهاد های حکومتی به امر عمران مادی و معنوی مسجد، نبود بانک اطلاعاتی جامع از وضعیت

بررسی آسیب‌ها از منظر تمدنی

مسجد عضوی محوری در نظام تمدنی است که هم متأثر از جهت‌گیری‌های جامعه است و هم اثرگذار بر آن. لذا در تحلیلی کلان می‌توان گفت مسائلی در رویارویی دو تمدن غربی و اسلامی به وجود آمده که به تبع تغییر در سبک زندگی و ساختارهای اجتماعی، مسجد از جایگاه اصیل خود فاصله گرفته است و پویایی و استقبال عامه از مسجد تحت تأثیر قرار گرفته است. تهاجم فرهنگی، اقتضانات جامعه شبه مدرن هم چون تغییر در کارکردها و نقش‌های رفتاری خانواده، دگرگونی شیوه‌های ارضای نیازها، تنافی ساعات انجام عبادات یومیه با سایر اشتغالات معمولی، توسعه شهری و ساختارهای معماری جدید، عدم توجه به ساخت مسجد در بافت شهری جدید، ضمنی شدن عبادات در ضمن سایر فعالیت‌ها، احساس کمبود وقت برای مشارکت در برنامه‌های مسجد، غلبه فردگرایی و خانگی شدن فعالیت‌های فوق برنامه از جمله برنامه‌های فوق برنامه یا حتی برنامه‌های مذهبی، است. البته جایگاه مسجد در نظام تمدنی به گونه‌ای است اگر جایگاه واقعی مسجد در جامعه ارتقا یابد عناصر تمدنی نیز تحت تأثیر قرار می‌گیرند.

توجه به کودک و نوجوان از بایسته های اساسی و راهبردی یک نظام اجتماعی دینی است؛ چرا که دل های آنان هم چون زمین های آماده ای است که پذیرای بذر معارف بوده و آینده روشن امت اسلامی در گرو شکل دهی صحیح به جهان بینی و نظام اعتقادی - ارزشی ایشان است.

بر اساس الگوی اصیل اسلامی، خانواده اولین بستر رشد و تربیت دینی است و پس از آن، مسجد اولین و مبنایی ترین نهاد تربیتی و اجتماعی سازی کودک و مرکز ثقل تربیت در نظام اسلامی است؛ مسجدی که با برخورداری از کارکرد های چند گانه از بدو تولد و حتی قبل از آن، می تواند برنامه های گسترده تربیتی را برای خانواده و کودک مهیا سازد. مسجد تنها نهاد اجتماعی است که فرد مسلمان می تواند از بدو تولد تا آخرین روز زندگی اش با آن ارتباط مستمر و عمیق برقرار نموده و همواره در های آن به روی دل های مهیا و حتی خسته از نا ملایمات روزگار باز است. مسجد همان خانه است؛ اما خانه ای نه برای یک خانواده کوچک نسلی، بلکه برای خانواده ای به گستردگی امت اسلامی که صاحب این خانه، همانا پروردگار تبارک و تعالی است.

مسجد با چنین عظمت و جایگاهی در شکل گیری و استمرار تمدن اسلامی از ابتدا نقش محوری داشته، دارد و خواهد داشت. تحقق آرمان های متعالی انقلاب اسلامی ایران هم چون بر پایی تمدن عظیم اسلامی و کسب آمادگی برای برقراری عدالت و معنویت در جهان، در گرو تلاشی جهاد گونه و همه جانبه در همه ابعاد فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است. نیل به این اهداف، نیازمند برخورداری کشور از سرمایه عظیم انسان های عالم، متقی، آزاده و اخلاقی است. انسان هایی که در مسیر تعالی خویش، بار ایجاد تمدن عظیم مهدوی را به دوش کشند، نظام اسلامی را بارور نموده و برای جهانیان الگویی الهام بخش باشند؛ چنین نیرو های شایسته ای را می توان با برنامه ریزی مسجد محور به وجود آورد و از امروز برای فردا های روشن اقدام نمود.

هر چند از ابتدای بر پایی نظام جمهوری اسلامی ایران، تلاش های گسترده ای در زمینه های فرهنگی - تربیتی صورت گرفته است؛ اما امروزه شاهد برخی گسست های فرهنگی - ساختاری عوامل تربیتی نظام اسلامی با مسجد هستیم که این ضعف ها در تعامل کودک و نوجوان با مسجد نیز نمود پیدا کرده است. به نظر می رسد این مسئله تا حدودی تحت تأثیر تهاجم فرهنگی، کم تحرکی برخی مساجد، آسیب های نهاد های فرهنگی - تربیتی و نهایتاً کم توجهی سازمان های متولی و سیاست گذار در عرصه فرهنگ و مسجد است؛ لذا جهت تقویت هویت تمدنی و پیشرفت جمهوری اسلامی ایران از طریق تربیت بزرگ ترین سرمایه های نظام اسلامی یعنی کودکان و نوجوانان، موضوع تعامل تربیت محور کودکان و نوجوانان با مسجد از اولویت های اساسی است.

تحقق این هدف، نیازمند ترسیم نقشه راهی است که در آن اصول حاکم و راهبرد ها و اقدامات لازم در این مسیر به صورت شفاف و دقیق مشخص شده باشند. پیرو تأکیدات مقام معظم رهبری مبنی بر توجه به کودکان و نوجوان و موضوع مسجد و در راستای تحقق راهبرد جوان سازی مساجد، موضوع تعامل مطلوب مسجد با کودک و نوجوان در دستور کار معاونت فرهنگی مرکز رسیدگی به امور مساجد قرار گرفت و پس از تصویب، با شکل گیری حلقه ها و انجام اقدامات کارشناسی - پژوهشی در دفتر مطالعات و پژوهش ها و هیأت اندیشه ورزی مسجد سندی تحت عنوان «سند تعامل مطلوب مسجد با کودک

و نوجوان» تنظیم شد و به مسئولان ذی ربط تقدیم شد. در تنظیم این سند تلاش شده با شناخت آسیب شناسانه وضع کنونی مساجد و فهم وضع مطلوب مسجد در تعامل با کودک و نوجوان، اصول و ارزش های حاکم، چشم انداز، اهداف کلان و راهبرد هایی جهت تحقق هدف مذکور تبیین شود. امید است این تلاش ها مورد رضایت حضرت بقیه الله الاعظم (عجل الله تعالی فرجه شریف) و نائب بر حق ایشان قرار گیرد.

این سند با در نظر گرفتن اسناد بالا دستی و اقتضائات تنظیم شده است؛ اما با توجه به این که سایر اسناد سازمانی در حال تنظیم است ضروری است این اسناد با هم نگری شوند تا از تشتت اقدام ها و عدم هماهنگی اسناد جلوگیری شود. از سوی دیگر با توجه به این که سند مزبور از جمله اسناد بالا دستی سازمانی محسوب می شود لازم است برای اجرایی سازی آن (با لحاظ جنسیت و اقتضائاتی هم چون شهری - روستایی، شهر های مختلف و مناطق شهری) شیوه نامه هایی در بخش های مختلف تنظیم شود.

سند پیش رو که حاصل تلاش گروهی از پژوهش گران در دانشگاه امام صادق علیه السلام است، در چندین بخش تنظیم شده است. در بخش اول به تعریف کلیات و مفاهیم اصلی مندرج در سند پرداخته شده است. در بخش دوم به اصول تعامل تربیت محور مسجد با کودک و نوجوان پرداخته شده است. در ادامه چشم انداز مرکز در تعامل مطلوب مسجد با کودک و نوجوان و اهداف کلان، راهبرد ها و اقداماتی که بر آمده از دو مختصات آسیب شناسی وضع موجود و مسجد طراز اسلامی است، ارائه شده است.

الگوی تنظیم اهداف کلان، راهبرد ها و اقدامات تا حدودی مشابه الگو های سند نویسی رایج در کشور و بر اساس رویکرد نظام مند به مسائل، تنظیم شده است.

اهداف کلان، راهبرد ها و اقدامات در پنج حوزه کلی دسته بندی شده اند؛ نظام ارتباطات محیطی، نظام مدیریت مسجد، نرم افزار ها، نظام تعامل و تأمین نیروی انسانی و سخت افزار ها، رئوس این پنج حوزه هستند که هر یک مسائلی داشته اند و به تبع اهداف، راهبرد ها و اقداماتی برای بهبود پیشنهاد شده است. در بخش پایانی این سند نیز برای احتراز از در افتادن در ورطه سند نویسی، ستاد اجرایی سازی سند و ترکیب آن معرفی شده است که ان شاء الله با قوت، اجرایی سازی این مهم را برنامه ریزی، هدایت و نظارت نماید.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

مرکز رسیدگی به امور مساجد

زمستان 1394

ص: 11

تعامل

تعامل، همان رفتار نیت مند است که افراد در جامعه نسبت به هم دارند. هر گاه عملی از شخصی سرزند که با پاسخ از سوی فرد دیگر همراه باشد، اصطلاحاً به این عمل متقابل دو سویه، تعامل یا کنش متقابل گفته می شود.

کودک

کودک در محدوده سنی ولادت تا هفت سال قرار دارد. از این مرحله در روایات با عنوان مرحله سیادت یاد شده است. وابستگی کامل به نهاد خانواده و والدین از خصوصیات اصلی این دوره است. توان یادگیری کودک در این دوره بسیار بالا و غیر قابل مقایسه با سایر دوران های زندگی اوست. بسیاری از مفاهیم تربیتی را می توان در این دوره با روش های مناسب به کودک منتقل نمود. این دوره، دوره ای است که معمولاً عوامل اثرگذار تربیتی محدود به خانواده، رسانه و مسجد است و هنوز کودک وارد فضای مدرسه نشده است.

نوجوان

نوجوان در محدوده سنی هفت تا چهارده سال قرار دارد. نوجوانی در روایات، مرحله اطاعت (هفت ساله دوم زندگی) را در بر می گیرد. نوجوان در این سنین تحصیل را آغاز نموده و پا به عرصه رسمی اجتماعی می گذارد. آغاز این دوره با آرامش نسبی، دستور پذیری و درون گرایی نوجوان همراه است و پایانی طوفانی با سن بلوغ را به همراه دارد. دغدغه تحصیل، اوقات فراغت، دوست یابی، هویت یابی و سن تکلیف از مسائل اساسی دوره نوجوانی محسوب می شوند.

تعامل مطلوب مسجد با کودک و نوجوان

تعامل، رابطه ای دو طرفه است که قابلیت بهبود مستمر دارد. تعامل فراهم کننده زمینه و بستر اعمال راهبردهای تربیتی حمایت و مسئولیت است. قاعده کلی این است که هر چقدر تعامل، به صورت چهره به چهره و متناسب با تک تک افراد باشد، زمینه اعمال راهبرد های تربیتی فراهم تر شده، احتمال موفق بودن فرآیند رشد بیش تر خواهد شد. تعامل مطلوب لزوماً به معنای کثرت در دفعات تعامل نیست، بلکه به معنای تنظیم روابط و برقراری روابط ضروری و لازم برای رشد است.

کودک و نوجوان اگر چه مخاطب اصلی مسجد از حیث مکلف بودن نیستند؛ اما این استعداد و ظرفیت را دارند که در یک نظام تربیتی، مهبای تعالی و قرب الی الله شوند. مسجد نیز بایستی از این فرصت بیش ترین بهره را برده و بذر های ایمان را با یک نظام تربیتی منسجم در قلوب آنان بکارد.

اصول

اصول به مثابه معیار و راهنمای عمل عوامل سهیم و تأثیر گذار در جریان یک فعل مشخص بوده و منشأ انتخاب روش ها می باشند؛ به این ترتیب چگونگی تحقق غایت فعل مورد نظر را نشان می دهند. اصول ماهیتی ثابت و نسبتاً پایدار دارند و اموری عینی و واقعی هستند.

چشم انداز

چشم انداز، معرف وضع مطلوب دست یافتنی است. چشم انداز تعامل مطلوب کودک و نوجوان با مسجد، با توجه به آسیب شناسی های انجام شده و با الهام از ویژگی های مسجد طراز ترسیم شده است. این چشم انداز، قابلیت دست یابی در بازه زمانی 10 ساله را داراست.

اهداف کلان

اهداف کلان، موقعیت ها یا نتایج خاصی هستند که مسجد در مسیر تحقق چشم انداز خود در حوزه تعامل مطلوب با کودک و نوجوان باید به آن ها دست یابد. تحقق اهداف کلان نیازمند تدوین راهبرد های مشخص است.

راهبرد

راهبرد ها، باید ها و نبایدهای بر آمده از هست ها و نیست ها برای تحقق اهداف کلان و چشم انداز هستند. راهبرد ها بر عملکرد بلند مدت سازمان اثر می گذارند و حلقه اتصال اهداف کلان با اقدامات هستند. در راهبرد چگونگی رسیدن به هدف ترسیم می شود.

اقدام

اقدامات، مجموعه ای منسجم از قوانین، مقررات، رویه ها و فعالیت هایی هستند که در کنار هم تحقق یک راهبرد را رقم می زنند. اقدامات، عملیاتی ترین سطح در تدوین راهبرد را تشکیل داده و عینی ترین بخش در مرحله اجرای راهبرد هستند. اقدامات دارای زمان بندی و قابل اندازه گیری هستند.

رویکرد نظام مند

در سند پیش رو، رویکرد نظام مند به عنوان یکی از رویکرد های جامع و درعین حال ساده در برنامه ریزی لحاظ شده است. بر این اساس کودک و نوجوان ورودی های این نظام هستند و نظام مدیریت، نرم افزار، سخت افزار و نیروی انسانی عوامل مؤثر در فرایندهای داخلی تلقی می شوند. تعامل و ارتباطات، مرز های این نظام با محیط نزدیک و دور را شکل می دهند و نهایتاً خروجی این سیستم، بهبود در فرایند جذب، تثبیت و رشد کودک و نوجوان به مسجد و فرهنگ اسلامی خواهد بود.

اصول تعامل تربیت محور مسجد با کودک و نوجوان

ولایت محوری

ولایت محوری به معنای توجه دادن برنامه ریزی ها به نقش محوری امام حی موعود و بصیرت افزایی و حرکت به سمت امام، با اقتدا به ولی فقیه و تقویت آرمان های اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله است. در اندیشه اسلامی، انسان ها گریزی از ولایت پذیری ندارند؛ آن چه انسان ها را از یک دیگر متمایز می کند، پذیرش ولایت خدا و رسول و ائمه هدی و نائبان ایشان در هر عصر که ولی فقیه جامعه است یا پذیرش ولایت شیطان و اذتاب اوست. بدین ترتیب مسئله ولایت، تعیین کننده مرز دوستی ها و دشمنی ها و طبیعتاً وحدت آفرین است.

بر اساس این دیدگاه، ولایت در همه سطوح اجتماع، از نظام کلان اداره کشور تا محله گسترده شده و مسجد - به عنوان سنگر راهبردی اسلام - با محوریت امام جماعت، همانا استمرار ولایت الله در کوچک ترین واحد های اجتماعی است. لذا مسجد جلوه بارز ولایت پذیری، دشمن ستیزی و وحدت آفرینی در مسیر حق در جامعه اسلامی است.

تربیت مداری

همه فعالیت های مسجد برای همه مخاطبانش بایستی بر محور تربیت باشد؛ زیرا در نگاه اسلامی، تزکیه مقدم بر تعلیم است و جمع تزکیه و تعلیم از مأموریت های اساسی مسجد است. این اصل برای کودک و نوجوان از اهمیت مضاعف برخوردار است؛ زیرا او هم آمادگی پذیرش تربیت را دارد و هم از استعداد بیش تری برخوردار است.

بر اساس الگوی اسلامی، تربیت با اخلاق خوش و حب ایمانی اثر گذار تر است و باید در تعامل های ارکان مسجد با کودک و نوجوان و استفاده از روش های تربیتی بدان اصالت داد.

محور تربیت توجه جدی به کرامت نفس است که به تبع آن در راهبرد های تربیتی باید حمایت و مسئولیت با میزان رشد فرد تناسب داشته باشد، اختیار و بصیرت به صورت جدی مورد توجه قرار گیرد. هم چنین توجه به سه عامل نیاز، میل و مصلحت در برنامه های تربیتی ضروری است.

جامعیت

مسجد در نگاه اسلامی، معبد یا صومعه نیست که تنها به عبادت فردی اختصاص یافته باشد. این مکان مقدس، اگر چه بهترین مکان برای خلوت مؤمنانه با حضرت حق است، در عین حال آوردگاه امت اسلامی است که با برخورداری از کارکرد های چند گانه، به صورت هم زمان به ساحت ها و شئون مختلف حیات انسان توجه دارد. مسجد به سبب جامعیتی که دارد، همه ابعاد و انواع هویت فردی، گروهی، تشکیلاتی، جنسیتی، دینی، قومی، ملی و جهانی را در نظر داشته و انواع نیاز های معنوی و حتی مادی آحاد بشر را - از پیش از تولد تا پس از مرگ - پاسخ گو است.

الگوی تربیتی مسجدی که مبتنی بر اندیشه طلب علم از مهد تا لحد است با روش های خلاقانه و چند گانه قابل اجرا است و روح الهی حاکم بر فضای مسجد با حضور مریبان دل سوز مسجدی، امکان تربیت افراد شایسته را مهیا می سازد. تنوع در برنامه های تربیتی و در

نظر گرفتن سطوح مختلف بینشی و گرایشی افراد، از ظرفیت های بالقوه مسجد است که با رعایت اصل جامعیت می تواند شکوفا تر شود.
این مهم با

ص: 14

تأکید بر همه ظرفیت های تشکل های مسجد محور، توجه به تربیت رسمی و غیر رسمی به صورت توأمان و مکمل و نهایتاً تمرکز نظام و دولت بر سیاست گذاری و واگذاری حداکثری امور تربیتی به مسجد محقق می شود.

تناسب، پیوستگی و تدریج

هر فعالیت تربیتی، اگر بخواهد موفق بوده و بیشترین اثر را داشته باشد، باید متناسب با ویژگی های انسان و اقتضانات باشد. تعامل مطلوب مسجد با کودک و نوجوان نیز از این امر مستثنی نیست. تناسب زمینه ها و عوامل تربیت با اقتضانات و اهداف، تناسب کالبد با اهداف تربیتی و اقتضانات، تناسب محتوا و روش با استعدادها و اقتضانات هر موقعیت، انعطاف و پویایی، تناسب مسئولیت ها با شایستگی ها، تناسب اختیار با مسئولیت، تناسب حمایت و مسئولیت، تناسب تشویق با هدف اصلی و حتی تناسب تنبیه و تنبیه با خطا از عواملی است که منجر به استمرار در تربیت و جذب و شکوفایی استعداد های کودک و نوجوان خواهد شد. به علاوه، تناسب و اعتدال در پرداختن به ساحت ها، ظرفیت ها و استعداد های کودک و نوجوان و رعایت تناسب مراحل تعلیم و تربیت در برنامه ها با ملاک های تعیین مراحل یکی از اصول ناظر به تعامل مطلوب است.

از سوی دیگر با توجه به صیوررت تدریجی انسان، فعالیت های تربیتی باید تدریجی و پیوسته باشند.

توجه به تدریجی بودن رشد جسمی و روحی کودک و نوجوان، افزایش تدریجی مسئولیت ها، کاهش تدریجی حمایت ها، اهمیت تداوم و پیوستگی در برنامه های تربیتی و ... مباحثی است که در برنامه ریزی ها، اقدام ها و ارزیابی ها لحاظ شوند. پیوستگی در برنامه ها و سطح بندی محتوا متناسب با مخاطب، یکی دیگر از اصول است که منجر به ثبات و پیوستگی ارتباط کودک و نوجوان با مسجد خواهد شد.

به تبع این اصل در تصمیم گیری ها باید اولویت بندی هایی لحاظ شود؛ اولویت تربیت نسبت به سایر فعالیت ها، اولویت تأمین پیش نیاز های مشترک و اساسی نسبت به نیاز های شخصی و حاشیه ای و اولویت دادن به تأمین پیش نیاز ها و رعایت تقدم و تاخر ها از این قبیل اند.

ایفای نقش مسئولانه

بر اساس الگوی اصیل اسلامی، مسجد پس از خانواده، اولین و مبنایی ترین نهاد تربیتی و اجتماعی سازی کودک است؛ برای این که این مهم به بهترین شکل تحقق یابد، باید تمامی عوامل اثر گذار بر این تعامل تعامل مطلوب کودک و نوجوان با مسجد - نقش خود را به خوبی ایفا کنند؛ از مشارکت حداکثری مردمی گرفته تا ایفای نقش مسئولانه نهاد ها و سازمان های عمومی جامعه در قبال مسجد؛ هم چنین، خدمت اقتضایی و مداخله نیمه متمرکز حاکمیت در امر مسجد. علاوه بر موارد گفته شده باید بعد نقش آفرینی فردی و گروهی را در تربیت لحاظ نمود که این ها همگی بر اساس دو اصل سبقت در خیرات و قداست خدمت به مسجد انجام می پذیرد.

تعامل فراگیر

تعامل مطلوب و اثر گذار مسجد با کودک و نوجوان در گرو برقراری تعاملی فراگیر، اثر گذار و چند جانبه است؛ از تعاملات فرهنگی - ساختاری با سایر ارکان تربیتی جامعه به خصوص خانواده و مدرسه گرفته تا تعاملات فرهنگی - ساختاری با سازمان ها و نهاد های عمومی. در این بین سهولت دسترسی به مسجد،

محوریت کالبدی آن، توجه توأمان به برنامه های عمومی با نگاه جذب حداکثری به مسجد و برنامه های اختصاصی برای اقشار مختلف از جمله کودک و نوجوان در مسجد و توجه به جذابیت ظاهری و باطنی مسجد و ارکان مسجد، نقش مهمی در برقراری این تعامل فراگیر دارد.

این تعامل وقتی بر خواسته از جلوه قدسی مسجد و رویکرد جهادی مومنان برای نقش آفرینی تمدن ساز در عرصه های مادی و معنوی باشد اثر گذاری مضاعفی خواهد داشت.

هم گرایی و انسجام

همه تلاش هایی که بر آمده از دو اصل ایفای نقش مسئولانه و تعامل فراگیر است در صورتی مؤثر اند که به صورت هم گرا و منسجم اعمال شوند. یعنی در حالت مطلوب، عناصر گوناگون مرتبط با مسجد در سطوح متنوع، هم چون یک منظومه و ید واحده عمل کنند. همه ارکان درون مسجد از جمله «امام جماعت، شورای فرهنگی و هیئت امناء، تشکل های مردمی» و در سطحی بالاتر «همه مساجد و نهاد های تربیتی» و در سطحی دیگر «همه سازمان های متولی امر مسجد» باید به صورت منسجم و هم گرا عمل کنند تا نتیجه آن، رشد متوازن ابعاد مختلف شخصیتی مخاطبان مسجد به خصوص کودک و نوجوان باشد.

چشم انداز تعامل تربیت محور مسجد با کودک و نوجوان

با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم جهادی و کوشش مسئولانه و برنامه ریزی شده در راستای برپایی تمدن نوین اسلامی و زمینه سازی ظهور و نیل به جامعه مهدوی در افق 1404؛

تعامل مطلوب مسجد با کودک و نوجوان، همه جانبه، مستمر، تربیت محور و شوق آفرین است. این تعامل با تأکید بر جایگاه محوری مسجد و مشارکت حداکثری خانواده، مدرسه و نهاد های رسمی و غیر رسمی تربیتی جامعه با هدف شکوفایی استعداد های عمومی و ویژه کودکان و نوجوانان در همه ابعاد و مراتب حیات طیبه (1) و رفع نیاز های فطری و متعالی آن ها شکل یافته و استمرار می یابد. در طراحی این تعامل اقتضائات سنی، جنسیتی، فرهنگی و جغرافیایی لحاظ می شود.

مسجد طراز اسلامی در تعامل با کودک و نوجوان، مسجدی است که در آن، کودک و نوجوان مورد توجه بوده و همه عناصر مدیریتی، تربیتی، نرم افزاری و سخت افزاری آن، توجه ویژه ای به این قشر به عنوان آینده سازان امت اسلامی داشته باشند و پس از خانواده مهم ترین مرکز تربیتی و جهت دهنده ایشان تلقی شود.

ص: 17

1- بر اساس حدیث شریف امام رضا: (الإيمانُ فوقَ الإسلامِ بدرجةٍ، و التَّقوى فوقَ الإيمانِ بدرجةٍ و ما قُسمَ بينَ العبادِ شَىءٌ أقلَّ مِنَ اليقينِ)؛ ایمان یک درجه از اسلام بالا تر است و تقوا، یک درجه از ایمان بالا تر است و چیزی کم تر از یقین میان بندگان تقسیم نشده است. (الكافی: ج 2 ص 51 ح 2)

رویکرد اساسی مرکز رسیدگی به امور مساجد: در باب تعامل مسجد با کودک و نوجوان

اشاره

- تسهیل مواجهه ی هوش مندانه اهالی مسجد با کودکان و نوجوانان؛

- زمینه سازی آشنایی صحیح و به موقع با مبانی دین اسلام متناسب با سن و جنسیت؛

- انس آفرینی و ایجاد ارتباط مستمر با فضای روحانی مسجد و سیراب شدن از اصول و معارف دینی؛

- شوق آفرینی در پذیرش و انجام دستورات اسلامی با تأکید بر نماز و سایر ابواب فروع دین بر اساس گام های آشنایی، انس، تقویت و تثبیت؛

- مصون سازی در برابر تهاجم فرهنگی و پای بندی به فرهنگ خودی و افتخار به آن؛

- آماده سازی برای سیر و سلوک ایمانی و تقرب الی الله با محوریت مسجد طراز؛

برای دستیابی به هدف اساسی مذکور، لازم است اهداف زیر به همراه راهبرد ها و اقدامات متناظر در دستور کار مرکز رسیدگی به امور مساجد با هم کاری مساجد و سایر نهاد های سیاست گذار و اجرایی قرار گیرند. اهداف پانزده گانه، ذیل پنج حوزه اصلی به شرح زیر طبقه بندی شده اند:

اهداف کلان ناظر به نظام تأمین و تعامل نیروی انسانی

1. پیوند و هم افزایی مسجد و تشکل های درون مسجدی با شاخصه های انسجام، هم گرایی و تعاون مداری.

2. عملکرد هم گرا و تکاملی مجموعه های خود جوش برون مسجدی و فعال در حوزه کودک و نوجوان با محوریت مسجد و زمینه سازی حضور و گسترش فعالیت های آنان در مسجد اهداف کلان ناظر به نظام مدیریت

3. محوریت یافتن ائمه جماعت در اداره مسجد و محیط پیرامونی در راستای انسجام بخشی اقدامات فرهنگی - تربیتی کودک و نوجوان مخاطب مسجد

4. تحقق عملکرد بهینه اهالی مسجد در حوزه تعامل مستقیم با کودکان و نوجوانان اهداف کلان ناظر به حوزه نرم افزار 5

5. استقرار زیر ساخت ها و الگو های ساختاری مطلوب ارتقای سطح تعامل مسجد با کودک و نوجوان

6. در دسترس بودن تولیدات دانشی، محتوایی و محصولات مورد نیاز در زمینه تعامل کودکان و نوجوانان با مسجد متناسب با سن و جنسیت آنان

اهداف کلان ناظر به حوزه سخت افزار

7. سهولت دسترسی، افزایش ایمنی و تناسب فضای فیزیکی مسجد برای کودک و نوجوان

8. فراهم بودن امکانات و تجهیزات مورد نیاز مساجد در راستای تعامل مطلوب کودکان و نوجوانان با مسجد

اهداف کلان ناظر به نظام ارتباطات محیطی

ص: 18

9. تحقق نقش آفرینی محوری مسجد در محیط پیرامونی با تاکید بر «محلّه محوری» و «خانواده محوری»

10. نقش آفرینی موثر آموزش و پرورش در استفاده از ظرفیت مساجد در امر تعلیم و تربیت

11. مسئولیت پذیری سازمان های متولی فرهنگ در تعامل گسترده با مسجد در حوزه کودک و نوجوان

12. برخورداری از پشتوانه های سیاستی و قانونی پویا، بروز شده و تسهیل کننده تعامل مسجد و کودک و نوجوان

در ادامه، اهداف مذکور در پنج حوزه نظام تأمین و تعاملات نیروی انسانی، نظام مدیریت، نرم افزار، سخت افزار و نظام ارتباطات محیطی به همراه راهبردها و اقدامات متناظر با هر یک از اهداف ارائه می شوند.

ص: 19

هدف کلان 1

پیوند و هم افزایی مسجد و تشکل های درون مسجدی با شاخصه های انسجام، هم گرایی و تعاون مداری

راهبرد 1

تلاش برای ارتقای حمایت مادی و معنوی ائمه جماعت و کار گزاران از تشکل های مسجدی به عنوان توان مند ترین بازوان اجرایی، فرهنگی و نظارت بر ایشان

اقدامات

1. تدوین معیار های تعامل بهینه ائمه جماعت و کار گزاران مسجد با تشکل ها با تاکید بر نقش حمایتی، هدایتی و نظارتی ائمه جماعت
2. تلاش برای لحظا نمودن مؤلفه ی حسن تعامل با تشکل های مسجدی در ارزشیابی و سطح بندی مساجد، ائمه جماعت و تشکل های مسجدی
3. هدایت بخشی از منابع مالی مساجد جهت حمایت از تشکل های مسجدی و توان مند سازی فعالان فرهنگی مساجد در زمینه جذب منابع مالی مردمی در راستای تعامل مطلوب کودکان و نوجوانان با مسجد
4. تلاش برای تسهیل استفاده بهینه تشکل ها از فضای عمومی مسجد و افزایش مواجهه فیزیکی آن ها با فضای عمومی مسجد
5. حضور نمایندگان تشکل های مسجدی در جلسات کار شناسی و تصمیم گیری مرتبط با امور مساجد در سطح نواحی و مراکز رسیدگی به امور مساجد
6. ارتقای مرجعیت مرکز رسیدگی به امور مساجد در راستای رفع تعارض تشکل های خودجوش مسجدی با ارکان مسجد

راهبرد 2

زمینه سازی جهت افزایش حضور مؤثر تشکل های مسجدی در فضای عمومی مسجد و هماهنگی همه جانبه ایشان با امام جماعت و کار گزاران مسجد

اقدامات

1. تلاش جهت توجه بیش از پیش مراکز متولی تشکل های فرهنگی به حسن تعامل تشکل ها با مسجد و نظارت ائمه جماعت و کار گزاران بر این تشکل ها
2. تشویق اعضای تشکل ها به حضور و نقش آفرینی در فضای عمومی مسجد به خصوص در نماز های جماعت و لحاظ این معیار ها در

3. تشویق ائمه جماعت به حضور در برنامه ها و حمایت و نظارت همه جانبه از شکل های مسجدی

4. فرهنگ سازی جهت اصیل دانستن مسجد و ضرورت محوریت آن و پرهیز از نگاه های صنفی و جانب دارانه

5. تلاش در راستای بهبود دیدگاه‌ها نسبت به امام‌جماعت به عنوان اصلی‌ترین حامی معنوی، فکری و تربیتی و اعضای تشکل‌ها به عنوان بازویی امین و توان‌مند در پیش‌برد اهداف مسجد

6. تلاش در راستای تعامل بیشتر از پیش‌نواحی و مرکز رسیدگی به امور مساجد با متولیان تشکل‌های مسجدی در سیاست‌گذاری‌ها و تصمیم‌گیری‌های مرتبط

هدف کلان 2

عملکرد هم‌گرا و تکاملی مجموعه‌های خودجوش برون‌مسجدی و فعال در حوزه کودک و نوجوان با محوریت مسجد و زمینه‌سازی حضور و گسترش فعالیت‌های آنان در مسجد

راهبرد 1

رفع موانع و زمینه‌سازی حضور هدایت‌شده تشکل‌های مستقل مردم‌نهاد فعال در حوزه کودک و نوجوان در مسجد

اقدامات

1. فرهنگ‌سازی در راستای استقبال ارکان مسجد از فعالیت‌های خودجوش مردمی در مسجد

2. تبیین ضرورت و برکات مسجد محوری در تشکل‌های فرهنگی متمرکز بر قشر کودک و نوجوان در راستای مسجد محوری و هم‌گرایی فعالیت‌های این تشکل‌ها با مسجد

3. آسیب‌شناسی فعالیت‌های تشکل‌های مردم‌نهاد فرهنگی بر اساس اندیشه اصیل اسلامی و تلاش برای برطرف نمودن آسیب‌ها با محوریت مسجد

4. رفع موانع رفتاری و ساختاری حضور و فعالیت تشکل‌های مردم‌نهاد فرهنگی - تربیتی مستقل در مسجد

5. تشویق به برگزاری برنامه‌ها و کلاس‌های مرتبط با کودکان و نوجوانان در ساعات منتهی به نماز در مسجد و تعطیل شدن برنامه‌ها در ساعات برگزاری نماز

راهبرد 2

ایجاد هم‌گرایی بین تشکل‌ها و مجموعه‌های برون‌مسجدی فعال در حوزه کودک و نوجوان با محوریت مسجد

اقدامات

1. زمینه‌سازی به منظور هم‌گرایی و هماهنگی مساجد با مهدیه‌ها، حسینیه‌ها، تکایا و هیئات مبتنی بر نظام فرهنگی مسجد محور با هدف تقویت ارتباط کودکان و نوجوانان با مسجد

2. شناسایی گونه ها و مصادیق تشکل های مردم نهاد فرهنگی تربیتی مستقل از مسجد جهت تنظیم سیاست های تعاملی با این تشکل ها

3. حضور فعال و پدرا نه شورای فرهنگی مسجد در سامان دهی، هدایت و ایجاد هم گرایی در

ص: 21

فعالیت نهاد ها و تشکل های فرهنگی - تربیتی محله

4. تدوین راهبرد های تعامل با تشکل های مردم نهاد فرهنگی - تربیتی مستقل از مسجد

5. تلاش در راستای مسجد محور نمودن فعالیت های سازمان های فرهنگی - تربیتی و آموزشی

6. ایجاد ساز و کار های مناسب جهت توزیع محتوا های مرتبط با مسجد در مراکز فعال فرهنگی و تولیدات مناسب تشکل های مستقل و مردم نهاد فعال در حوزه کودک و نوجوان در مسجد

7. تلاش به منظور هم کاری ارکان مسجد با تشکل های فرهنگی در اختصاص فضای عمومی و اختصاصی به آن ها

ص: 22

هدف کلان 1

محوریت یافتن ائمه جماعت در اداره مسجد و محیط پیرامونی، در راستای انسجام بخشی اقدامات فرهنگی - تربیتی کودک و نوجوان مخاطب مسجد

راهبرد 1

تقویت نقش محوری ائمه جماعت در مدیریت برنامه ها و فعالیت های کودکان و نوجوانان در مسجد

اقدامات

1. طراحی، تدوین و تحقق نظام مدیریت مسجد با رویکرد وحدت فرمان دهی به منظور اداره تربیت محور و افزایش ارتباط کودکان و نوجوانان با مسجد

2. ایجاد اتاق فکر ارتباط کودکان و نوجوانان با مسجد توسط امام جماعت با حضور نخبگان فرهنگی - تربیتی محله به منظور رصد دائمی مشکلات و موانع در این حوزه و تلاش برای رفع آن ها

3. نقش آفرینی فعال شورای فرهنگی محله با محوریت امام جماعت

4. تقویت اقتدار امامت جماعت مسجد با معرفی معاون و معین از بین روحانیون جوان، مستعد و دغدغه مند

راهبرد 2

زمینه سازی بهبود ارتباط ائمه جماعت با محیط پیرامونی مسجد در راستای جذب کودکان و نوجوانان به مسجد با در نظر گرفتن متغیر های سنی و جنسیتی کودکان و نوجوانان

اقدامات

1. زمینه سازی جهت تأمین محل سکونت ائمه جماعت در جوار مسجد و یا بومی گزینی ائمه جماعت محل به منظور جذب بهتر خانواده ها، کودکان و نوجوانان به مسجد

2. آسیب شناسی و قوت یابی مستمر محله از حیث فعالان و فعالیت های محل در خصوص کودکان و نوجوانان

3. توان مند سازی ائمه جماعت در تعامل با اولیای مهد های کودک، مشاوره و نظارت بر عملکرد های تربیتی آن ها

4. زمینه سازی و برنامه ریزی به منظور جذب دانش آموزان به مسجد از طریق هم کاری و هماهنگی امام جماعت و روحانی مدرسه

5. حضور ائمه جماعت و کار گزاران مساجد در مدارس، جهت ایجاد ارتباط و جذب کودکان و نوجوانان به مسجد

6. ایجاد ساز و کار های مناسب به منظور افزایش ارتباطات ائمه جماعت با افشار مختلف محله

7. تشویق ائمه جماعت به تکریم کودک و نوجوان با دعوت رسمی از آنان در برنامه های

ص: 23

8. زمینه سازی و برنامه ریزی ایجاد ارتباط بین ائمه جماعت مساجد منطقه برای رسیدگی بهتر به مسائل فرهنگی - اجتماعی منطقه

هدف کلان 2

تحقق عملکرد بهینه اهالی مسجد در حوزه تعامل مستقیم با کودکان و نوجوانان

راهبرد 1

طراحی و تحقق نظام مدیریتی حامی و تسهیل گر تعامل کودکان و نوجوانان با مسجد

اقدامات

1. شناسایی، تجلیل و الگو سازی از مساجد موفق در حوزه های سخت افزاری، نرم افزاری و نیروی انسانی مرتبط با تربیت کودکان و

نوجوانان

2. طراحی و تدوین تفصیلی مؤلفه ها و شاخص های انتخاب مساجد برتر سراسر کشور با رویکرد ترویج شیوه های متعالی و نوین در

جذب و تربیت کودکان و نوجوانان

3. باز طراحی آیین نامه اجرایی هیئت امنای مساجد به منظور مشارکت دادن مدیران مدارس نزدیک به مسجد در هیئت امنای مسجد و

شورای فرهنگی محله

4. باز نگری در شیوه اداره و ترکیب اعضای هیئت امنای مساجد به منظور دستیابی به الگوی مدیریتی مسجد تربیت محور

راهبرد 2

آموزش و توانمند سازی ائمه جماعت در نحوه تعامل با کودکان و نوجوانان

اقدامات

1. آموزش و توانمند سازی ائمه جماعت در زمینه ارائه مشاوره های روان شناسی به کودکان، نوجوانان و نهاد های تربیتی محله

2. تدوین بسته های آموزشی نحوه تعامل امام جماعت مسجد با کودکان و نوجوانان

3. معرفی قالب ها و الگو های مؤثر جذب کودکان و نوجوانان به مسجد و ائمه جماعت

4. آموزش و آشنا سازی ائمه جماعات با آثار و پیامد های ابزار های سرگرمی در دسترس کودکان و نوجوانان هم چون اینترنت و شبکه

های اجتماعی

5. تأمین مالی ائمه جماعت به منظور فراغت آن ها از مسائل مالی و تمرکز بر فعالیت های تبلیغی و تربیتی در مسجد و محله

راهبرد 3

طراحی نظام جامع مدیریت عملکرد فرهنگی - تربیتی کودک و نوجوان در مسجد

اقدامات

1. ایجاد ساز و کار کار آمد جهت جذب روحانیون نخبه به عنوان امام جماعت ثابت در مسجد

ص: 24

2. مشاوره و راهنمایی ائمه جماعات در طراحی و اجرای مراسم تقدیر از دانش آموزان برتر فعال در مسجد

3. تشویق ائمه جماعات و مربیان به شرکت در برنامه های مخصوص کودک و نوجوان در مسجد

4. تأمین محتوا و شیوه مناسب برای ائمه جماعت به منظور برگزاری برنامه سخنرانی اختصاصی و جذاب برای کودکان و نوجوانان

5. طراحی و تدوین مؤلفه ها، ساختار ها و شاخص های ارزیابی عملکرد ائمه جماعت در جذب و تربیت کودکان و نوجوانان

6. طراحی، تدوین و پیاده سازی آیین نامه تقدیر از ائمه جماعت برتر در حوزه جذب و تربیت کودکان و نوجوانان

راهبرد 4

آموزش و توان مند سازی واحد های برنامه ریز، هماهنگ کننده و پشتیبان در مساجد (شورای فرهنگی و هیئت امنا) در زمینه جذب و تعامل سازنده با کودکان و نوجوانان

اقدامات

1. آموزش کار گزاران و خادمان مسجد جهت تعامل بهتر با کودکان و نوجوانان

2. تشویق و تأمین کار گزاران مسجد به منظور ارائه تسهیلات ویژه به کودکان و نوجوانان فعال در مسجد

3. تدوین برنامه های متنوع، با کیفیت و مورد علاقه کودکان و نوجوانان و حمایت از برگزاری مستمر آن ها جهت استمرار بخشی به حضور و ارتباط کودکان و نوجوانان با مسجد

4. تشویق کار گزاران مسجد به اهدای جوایز در جشن ها به کودکان و نوجوانان

5. تقویت حضور و مشارکت نخبگان فرهنگی و علمی محله در مدیریت، برنامه ریزی و اجرای برنامه برای کودکان و نوجوانان در مسجد

6. تشویق و معرفی شیوه های خلاق به کار گزاران مسجد جهت ارتباط با خانواده های محل به منظور دعوت برای شرکت کودکان و نوجوان به همراه والدین ایشان در برنامه های مسجد

راهبرد 5

بهبود و ارتقاء تعاملات مؤثر اهالی مسجد با کودکان و نوجوانان از سوی کار گزاران مسجد

اقدامات

1. ترویج فرهنگ برخورد و تعامل شایسته با کودکان و نوجوانان در بین اهالی مسجد

2. الگو سازی مشارکت فکری و عملی اهالی مسجد در فعالیت های مسجد در حوزه تعامل با کودکان و نوجوانان با محوریت شورای

3. گفتمان سازی و ترویج فرهنگ خیر خواهی و دل سوزی برای کودکان و نوجوانان در بین

ص: 25

ارزش آفرینی در خصوص جایگاه خادم مسجد و بهبود تعامل مؤثر او با کودکان و نوجوانان

اقدامات

1. تکریم و مهم شمردن نقش خادم در ارتباط و تعامل کودک و نوجوان با مسجد
2. استفاده از خادمان پخته و با حوصله به منظور تعامل بهتر با کودکان و نوجوانان
3. لزوم نگاه علمی به مسئله خادم و نیازهای مادی و معنوی وی و تعیین نقش وی در بهبود تعاملات کودک و نوجوان با مسجد
4. کارسنجی و تخصیص تعداد خادم مناسب با توجه به سطح بندی مسجد و فعالیت های آن
5. استفاده از ظرفیت نوجوانان در امور خدماتی مسجد به صورت نیروهای داوطلب در قالب طرح «مسجد یاران»
6. تدوین بسته های آموزشی نحوه تعامل با جوانان شایسته و راه کارهای جذب آنها به عنوان خادم مسجد

نظام نرم افزاری

هدف کلان 1

استقرار زیر ساخت ها و الگوهای ساختاری مطلوب ارتقای سطح تعامل مسجد با کودک و نوجوان

راهبرد 1

استقرار نظام سطح بندی مساجد در حوزه تعامل با کودکان و نوجوانان

اقدامات

1. طراحی نظام سطح بندی مساجد در حوزه تعامل با کودک و نوجوان بر اساس تعداد مخاطب، سطح مخاطب و ...

2. طراحی نظام جامع ارزیابی عملکرد مسجد با در نظر گرفتن ملاک های مربوط به جذب و آموزش کودکان و نوجوانان

3. راه اندازی شبکه ی مجازی مساجد به منظور ترویج الگوهای موفق در امر تعامل مطلوب با کودکان و نوجوانان مبتنی بر نظام سطح

بندی

راهبرد 2

توسعه نظام های اطلاعاتی به منظور دستیابی به مدیریت بهینه تعاملات کودکان و نوجوانان با مسجد

اقدامات

1. طراحی و تدوین نظام جامع رصد و ارزیابی مساجد با هدف شناسایی و حمایت از مساجد فعال و برتر در زمینه جذب و شکوفایی

کودکان و نوجوانان

2. طراحی و تدوین نظام جامع رصد توان مندی ها و ارزیابی عملکرد ائمه جماعت با تأکید بر شاخص های تعامل مطلوب با کودکان و

نوجوانان

راهبرد 3

تبیین و ترویج الگوها و روش های مناسب در راستای رشد دینی کودکان و نوجوانان در مسجد با در نظر گرفتن اقتضائات سنی و جنسیتی

اقدامات

1. راه اندازی شبکه ی مجازی برای مساجد به منظور ترویج الگوهای موفق در امر تعامل مطلوب با کودک و نوجوان مبتنی بر نظام سطح

بندی

2. طراحی الگوی مطلوب نقش آفرینی ائمه جماعت و کار گزاران مسجد در برنامه های مخصوص کودکان و نوجوانان و تعامل با ایشان

3. طراحی الگوی مطلوب نگه داری کودکان به منظور حفظ آرامش خاطر والدین و سایر نماز گزاران در ساعات برگزاری نماز جماعت و مراسم های مسجد

ص: 27

4. تدوین الگوی مطلوب حمایتی - تشویقی از دانش آموزان برتر علمی و اخلاقی مسجدی

5. شناسایی الگوها و قالب های مختلف مشارکت کودکان و نوجوانان متناسب با سطح مسجد و اقتضائات سنی و جنسیتی کودک و نوجوان

6. طراحی الگوی مطلوب برگزاری جشن های تکلیف در مساجد محله، محوری مناطق و نواحی و تدوین میثاق نامه «تکلیف و مسجد» و نصب آن در مساجد محل به منظور هویت یابی و ایجاد تعلق نسبت به مساجد

7. طراحی و تدوین برنامه های مفید و مهارت افزا برای کودکان و نوجوانان متناسب با سن و جنسیت

8. طراحی و تدوین دوره های تکمیلی آموزش مربیان دینی برای اشتغال در مهد کودک های زیر نظر مساجد

9. شناسایی و تبیین روش های نوین آموزشی در انتقال مفاهیم و ارزش های دینی به کودکان و نوجوانان

10. سامان دهی فعالیت های مختلف قرآنی در مساجد به منظور آموزش مفاهیم قرآنی به کودکان و نوجوانان

راهبرد 4

طراحی الگوی تعاملات و ارتباطات مسجد با محیط پیرامونی با هدف نقش آفرینی حداکثری مسجد در رشد مادی و معنوی کودکان و نوجوانان با در نظر گرفتن اقتضائات سنی و جنسیتی

اقدامات

1. طراحی و تدوین الگو و ساز و کار رقابت سازنده بین مساجد در حوزه تعامل با کودکان و نوجوانان به منظور انگیزش مساجد به فعالیت بیش تر و یادگیری از یک دیگر

2. تدوین و طراحی الگوی هم کاری بین ارکان تربیتی کودکان و نوجوانان (خانواده، مسجد و مدرسه) و ایجاد ساز و کار کار آمد به منظور تحقق این الگو

3. شناسایی و تبیین راه کار های گرایش و جذب خانواده ها به مساجد

4. تدوین طرح تربیتی مادران و ایجاد ساز و کار فعال سازی حلقه ارتباطی مادران و مسجد به منظور آموزش نحوه تربیت کودکان برای مسجدی شدن

راهبرد 5

گسترش قالب ها و راه کار های جذب کودکان و نوجوانان به مسجد

اقدامات

1. شناسایی و الگوسازی مساجد موفق در حوزه جذب و اثرگذاری بر کودکان و نوجوانان

2. طراحی و تدوین ساز و کارهای جذب کودکان و نوجوانان با در نظر گرفتن نوع و رتبه مساجد و تنوع فرهنگی حاکم بر مناطق مختلف ایران

3. ایجاد ساز و کار ارائه تسهیلات مادی و فکری به مساجد فعال در حوزه جذب کودکان و

ص: 28

4. طراحی و تدوین طرح های مختلف استقبال از کودکان و جذب آن ها به مسجد با محوریت امام جماعت و هم کاری نهاد ها و تشکل های فعال در مسجد

5. تدوین طرح «خادم یاری» به منظور جذب کودکان و نوجوانان به مسجد و هویت بخشی به آن ها

6. طراحی دوره های تخصصی روش شناسی برگزاری برنامه های فرهنگی و تبلیغی با هدف جذب و تعامل با کودکان و نوجوانان

7. حمایت از ایجاد و توسعه پایگاه های مجازی تولید کننده و اشاعه دهنده محتوا و قالب های هنری، برای افزایش جذابیت های بصری مساجد

8. گسترش فرهنگ و ترویج معارف دینی مرتبط با نماز و مسجد برای کودکان و نوجوانان به صورت دیجیتالی در فضای مجازی

9. ایجاد مساجد طراز مجازی برای تصویر آفرینی مثبت از مسجد در ذهن کودکان با قابلیت دسترسی در هر زمان و مکان

هدف کلان 2

در دسترس بودن تولیدات دانشی محتوایی و محصولات مورد نیاز در زمینه تعامل کودکان و نوجوانان با مسجد متناسب با سن و جنسیت آنان

راهبرد 1

تهیه و تولید محتوا های مفید و جذاب برای کودکان و نوجوانان به مسجد و فرهنگ اسلامی با در نظر گرفتن اقتضائات سنی و جنسیتی

اقدامات

1. الگو سازی و نماد پردازی از سبک زندگی مسجد محور اسوه ها و قهرمانان ملی هم چون علما و دانش مندان، فرماندهان، بسیجیان و شهدا، خیرین و ...

2. گسترش فرهنگ کتاب خوانی در بین کودکان و نوجوانان از طریق حمایت از برگزاری مسابقات کتاب خوانی توسط تشکل های مسجدی در مسجد

3. گفتمان سازی و ترویج سبک زندگی مذهبی با محوریت مسجد در بین کودکان و نوجوانان

4. تهیه و تدوین محتوای جذاب و کوتاه برای ترویج گفتمان دینی بین کودکان و نوجوانان به منظور استفاده ائمه جماعت در ارتباط با کودکان و نوجوانان

5. زمینه سازی جهت باز نگری، تدوین و نظارت بر محتوای آموزشی و تربیت دینی مهد کودک ها برای ایجاد انس با نماز و مسجد با هم

6. تبیین و گفتمان سازی سیره پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و ائمه اطهار (علیهم السلام) در اهتمام به مسجد و نماز جماعت برای کودکان و نوجوانان از طریق حمایت از تولید و گسترش محتواها و آثار مکتوب و غیر مکتوب

7. تدوین و طراحی کتب و محتوا های جذاب آموزشی برای کودکان و نوجوانان مسجدی با محوریت معارف توحیدی

8. گفتمان سازی و ترویج فرهنگ اسلامی، مسجدی و نماز در بین کودکان و نوجوانان از طریق تولید آثار در زمینه ی احیای مفاهیم قرآن و تفسیر روشن آیات مربوط به نماز و مسجد

9. پشتیبانی نرم افزاری مستمر از مساجد با توجه به ذائقه شناسی مخاطبان کودک و نوجوان با استفاده از فضا های جدید مجازی و فناوری های نو

راهبرد 2

توسعه تعامل با تولید کنندگان محصولات فرهنگی با هدف ترویج نماد ها و مفاهیم مسجدی در بین کودکان و نوجوانان با در نظر گرفتن اقتضائات سنی و جنسیتی

اقدامات

1. شناسایی شبکه و زنجیره تأمین محصولات فرهنگی مسجد محور، بررسی قوت ها و ضعف های آن و تدوین راهبرد های بهبود عملکرد شبکه

2. توسعه تعامل با نهاد های مرتبط با تولید لباس و نوشت افزار به منظور چاپ محتوای دینی و مسجدی بر روی این محصولات

3. توسعه هم کاری با بنیاد بازی های رایانه ای به منظور تهیه و تولید بازی های رایانه ای مرتبط با نماز و مسجد برای کودکان و نوجوانان

4. حمایت از تولید سرود و پویا نمایی های جذاب در راستای جذب کودکان نوجوانان به مسجد

5. حمایت از تولید اسباب بازی، نوشت افزار های ایرانی اسلامی و محصولات فرهنگی با تأکید بر نماز و مسجد.

6. حمایت مادی و معنوی از ناشران و مؤلفان فعال در حوزه ارتباط کودکان و نوجوانان با مسجد

7. تصویرپردازی و ساخت نماد های نماز و مسجد در قالب اسباب بازی پارک های بازی کودکان و نوجوانان

8. اختصاص فضای ویژه در نمایش گاه های بین المللی، ملی و محلی به ارائه آثار برگزیده فرهنگی با محوریت مسجد، کودک و نوجوان

راهبرد 3

تحقیق و پژوهش در حوزه تعامل کودکان و نوجوانان با مسجد

اقدامات

1. طراحی و ایجاد بانک جامع اطلاعاتی منابع تولید شده در حوزه مساجد، کودکان و نوجوانان و بروز رسانی آن

2. شناسایی اصحاب فکر و قلم در حوزه مسجد، کودک و نوجوان و ایجاد ساز و کار مناسب

ص: 30

برای جذب متخصصان و صاحب نظران ایرانی داخل و خارج از کشور جهت تبیین راه کار های گرایش کودکان و نوجوانان به مسجد

3. احصا و آموزش روش های نوین مسجد پژوهشی به پژوهش گران جوان و مستعد

4. طراحی و تدوین اولویت های پژوهشی در موضوعات مرتبط با مسجد، کودک و نوجوان و حمایت از پژوهش های حوزوی و دانشگاهی با هدف جذب، مشارکت و رفع نیاز های اساسی کودک و نوجوان

5. حمایت و قدر دانی از طرح ها و رساله های حوزوی و دانشگاهی مربوط به بهبود تعامل کودک و نوجوان با مسجد

6. هم کاری و تعامل با اندیش مندان حوزه تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان و استفاده از نظرات و مشورت های آنها

7. تبیین و بسط نظریه تربیت مسجد محور در تمدن نوین اسلامی

8. تدوین دایره المعارف مصور مسجد برای رده سنی کودک و نوجوان

9. طراحی و اجرای مورد کاوی شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر موفقیت مساجد فعال کشور در حوزه جذب کودکان و نوجوانان

10. حمایت از نشریات کودک - مسجد محور هم چون بچه های مسجد و راه اندازی نشریات کاغذی و الکترونیکی تخصصی در حوزه کودک و نوجوان و مسجد و عرضه مناسب آن به مساجد

11. آسیب شناسی و بهبود عملکرد سازمان ها و نهاد های اثر گذار بر تعامل با کودکان و نوجوانان با مسجد مثل حوزه های علمیه، مرکز رسیدگی به امور مساجد، وزارت آموزش و پرورش، سازمان تبلیغات و

12. طراحی نظام تحلیل و ارزیابی میزان اثر گذاری برنامه ها و آثار تولید شده با موضوع نماز و مسجد بر افکار و رفتار کودکان و نوجوانان

هدف کلان 1

سهولت دسترسی، افزایش ایمنی و تناسب فضای فیزیکی مسجد برای کودک و نوجوان

راهبرد 1

مکان یابی مناسب مساجد به منظور تسهیل دسترسی کودکان و نوجوانان به مسجد

اقدامات

1. تعامل با شورای عالی شهر سازی و معماری ایران به منظور تهیه طرح تفصیلی ساخت شهر ها و شهرک های جدید با محوریت مسجد
2. هم کاری با وزارت مسکن و شهر سازی و شهرداری با هدف مکان یابی مناسب مساجد در محل های عبور و مرور کودکان و نوجوانان در طرح های تفصیلی شهر ها و شهرک های جدید
3. تهیه آمار های دوره ای از میزان نیاز به مساجد و میزان رعایت مصوبات قانونی در باب ساخت مساجد توسط دستگاه های مسئول و اعلام نتایج به افکار عمومی
4. هم کاری با آموزش و پرورش و خیرین مدرسه ساز در مکان یابی مدارس با دسترسی آسان به مسجد به منظور سوق دهی کودکان و نوجوانان به مسجد
5. الگویابی مسجد تربیت محور به عنوان جایگزین مدارس مدرن در تمدن نوین اسلامی

راهبرد 2

ایمن سازی و جذاب سازی معماری و فضای ظاهری مساجد در راستای جذب و تربیت کودکان و نوجوانان با در نظر گرفتن اقتضانات سنی و جنسیتی آنان

اقدامات

1. توسعه تعامل با شهرداری به منظور بهبود فضای بیرونی مسجد از طریق محوطه سازی، گل کاری و درخت کاری و نصب وسایل بازی به منظور جذب بیش تر کودکان و نوجوانان به مسجد
2. حمایت از طرح های معماری ایمن و جذاب سازی مساجد و اشاعه این طرح ها در راستای جذب کودک و نوجوان
3. تدوین شاخص ها و مؤلفه های افزایش ایمنی و جذابیت فضای بیرونی و داخلی مساجد برای کودکان و نوجوانان
4. زمینه سازی و حمایت از ایمن سازی و زیبا سازی فضای داخلی مساجد به منظور رفع دغدغه خانواده ها و جذب بیش تر کودکان و

نوجوانان (خصوصاً در مواردی مثل سرویس های بهداشتی، وضو خانه، برق، پله ها، درب ها و)

5. طراحی الگوی معماری داخلی مساجد با هدف هم گرایی تعاملات شکل های مسجدی با محیط عمومی مسجد

6. طراحی، تدوین و نظارت بر حسن اجرای نظام جامع معماری مساجد با رویکرد فرهنگی - تربیتی به منظور زمینه سازی برای اثر گذاری
بیش تر مساجد بر تربیت کودکان و نوجوانان

ص: 32

در نظر گرفتن فضا های رفاهی، فرهنگی و تربیتی متناسب با نیاز ها و اقتضائات سنی و جنسیتی کودکان و نوجوانان در طراحی مسجد

اقدامات

1. در نظر گرفتن فضای مخصوص نگه داری کودک در طراحی مسجد
2. در نظر گرفتن حیاط و باغ بازی کودکان در طراحی مسجد
3. در نظر گرفتن محل پارک وسایل نقلیه و دو چرخه در طرح جامع معماری مساجد
4. بازنگری و به سازی در طراحی مساجد و بهبود آن ها با در نظر گرفتن شبستان آموزشی
5. اختصاص مکان مناسب برای هدایای کودکان و نوجوانان نماز گزار در مسجد
6. به سازی در معماری مساجد با در نظر گرفتن کتاب فروشی ثابت در طراحی مسجد یا بر پایی کتاب فروشی سیار
7. تأسیس خانه دیجیتال در مسجد و فعالیت آن در ساعات منتهی به نماز با هدف جذب کودکان و نوجوانان به مسجد
8. حمایت از ایجاد و توسعه سایت های اینترنتی برای کمک به بهبود نمای گرافیکی مساجد

هدف کلان 2

فراهم بودن امکانات زیر ساختی، تجهیزات منابع مالی مورد نیاز مساجد در راستای تعامل مطلوب کودکان و نوجوانان و مسجد

راهبرد 1

شبکه سازی مساجد از طریق فضای مجازی به منظور هم افزایی فعالیت های فرهنگی - تربیتی منطقه با موضوع کودک و نوجوان

اقدامات

1. تأمین زیر ساخت مناسب برای ایجاد فضای تعامل مجازی مسجدی ها خصوصاً در باب کودک و نوجوان
2. تأمین زیر ساخت های سخت افزاری و ایجاد ساز و کار های مناسب به منظور شبکه سازی مساجد در فضای مجازی با امکان استفاده از پیشنهاد ها و برنامه های سایر مساجد منطقه
3. طراحی و راه اندازی پورتال مساجد هر منطقه با هدف ارتباط مستمر فعالان و کار گزاران مساجد جهت اطلاع، هماهنگی و هم افزایی در اقدامات مرتبط

حمایت و پشتیبانی سخت افزاری از برنامه ها و مراسم های مساجد در راستای جذب و تربیت کودکان و نوجوانان با توجه به ملاحظات
سنی و جنسیتی

1. تأمین امکانات مناسب برای اوقات فراغت مانند اتاق بازی و امکانات ورزشی برای کودکان و نوجوانان در مسجد
2. تشویق و حمایت از برگزاری مسابقات علمی فرهنگی و ورزشی در مساجد به منظور جذب کودکان و نوجوانان
3. حمایت از برگزاری مراسم هیئت های شادی و عزاداری مخصوص کودکان و نوجوانان
4. حمایت از برگزاری نمایش گاه پیشرفت ها و دستاورد های انقلاب در ایام دهه فجر جهت جذب کودکان و نوجوانان به مسجد
5. رصد و به روز رسانی امکانات و نیاز مندی های مساجد متناسب با نیاز ها و اقتضائات روز در زمینه جذب و تربیت کودکان و نوجوانان
6. زمینه سازی و حمایت از برگزاری اردو های تفریحی برای کودکان و نوجوانان مسجد
7. تشویق، باز طراحی و حمایت از برگزاری مراسم های ملی و جهانی هم چون روز جهانی شیر خوارگان حسینی در مساجد

راهبرد 3

زمینه سازی به منظور تأمین امکانات و تجهیزات مخصوص آموزش و رشد علمی کودکان و نوجوانان در مسجد با در نظر گرفتن متغیر های سنی و جنسیتی

اقدامات

1. هدایت نیت واقفین و درآمد های موقوفات مساجد به سمت حمایت از فعالیت های فرهنگی برای کودکان و نوجوانان
2. تأمین امکانات و تجهیزات مورد نیاز برای امور تربیتی و فرهنگی کودکان و نوجوانان محل و طراحی سیستم اطلاع رسانی و امانت دهی مناسب برای استفاده خانواده ها در فضای مسجد و منزل
3. تهیه گزارش از وضعیت مطالعه و توانمندی علمی نوجوانان محل و برنامه ریزی برای تأمین امکانات برای بهبود
4. توسعه و تجهیز زیر ساخت ها و امکانات مساجد برای مطالعه و مباحثه با مسئولیت افراد امین و دغدغه مند و با نظارت غیر مستقیم هیئت امنا و حضور متناوب امام جماعت
5. تدوین طرح تفاهم با نهاد کتاب خانه های عمومی کشور به منظور تأمین امکانات و کتاب سالن های مطالعه تأسیس شده در مساجد
6. توسعه و تجهیز زیر ساخت ها و امکانات نرم افزاری و سخت افزاری سمعی و بصری از جمله کتاب خانه، اینترنت و به منظور بهره برداری آموزشی کودکان و نوجوانان
7. تشویق و حمایت مالی - سخت افزاری از مهد کودک های برتر وابسته به مساجد

زمینه سازی به منظور تأمین امکانات و تجهیزات مخصوص سرگرمی و بازی کودکان و نوجوانان در مسجد بالحاظ نمودن متغیر های سنی و جنسیتی

اقدامات

1. تهیه گزارش مستمر از وضعیت اوقات فراغت و ساعات تفریح کودکان و نوجوانان از سطح محله تا منطقه، شهر و کشور
2. بررسی فقهی مسائل مربوط به اوقات فراغت و حدود آن در فضای مسجد و یا در کنار مسجد
3. تأمین امکانات و زیر ساخت های لازم برای ایجاد اتاق های بازی کودکان بالحاظ نمودن متغیر های جنسیتی
4. حمایت از تولید و عرضه امکانات و تجهیزات عبادی مخصوص کودکان و نوجوانان (هم چون عبا و جا نماز مخصوص کودکان) بالحاظ نمودن متغیر های جنسیتی
5. توسعه هم کاری با اتحادیه تولید کنندگان اسباب بازی برای تولید محصولات متناسب با فرهنگ مسجدی و نماز با لحاظ نمودن متغیر های جنسیتی
6. حمایت از تجهیز مساجد به امکانات و وسایل بازی جذاب و مناسب برای کودکان بالحاظ نمودن متغیر های جنسیتی
7. حمایت از طراحان کتب شعر و نقاشی جذاب و غنی و تأمین تجهیزات احتمالی برای نقاشی کودکان بالحاظ نمودن متغیر های جنسیتی
8. سامان دهی نظارت محتوایی - ارزشی بر اسباب بازی های وارداتی
9. حمایت و پشتیبانی سخت افزاری از هویت بخشی مسجدی به کودکان و نوجوانان با در نظر گرفتن متغیر های سنی و جنسیتی مثل تولید و عرضه البسه نمادین برای ایفای نقش کودکان و نوجوانان

راهبرد 5

سامان دهی و تأمین امکانات فضای مجازی سالم مساجد جهت بهره برداری هدف مند کودکان و نوجوانان با در نظر گرفتن اقتضانات سنی و جنسیتی

اقدامات

1. حمایت از ایجاد و توسعه شبکه های اجتماعی مجازی ویژه کودکان و نوجوانان با محوریت مسجد و در موضوعات مختلف
2. توسعه و تجهیز زیر ساخت های استفاده از اینترنت در مسجد با تأمین مالی مشارکتی مردم و دولت و طراحی آیین نامه استفاده از آن با هدف بهره برداری سالم و تحت نظارت کودکان و نوجوانان

3. طراحی و راه اندازی باشگاه مجازی با محوریت فعالیت های فرهنگی و تبلیغی حوزه مسجد و نماز برای کاربران کودک و نوجوان

ص: 35

هدایت بخشی از منابع مالی مساجد در راستای جذب و تعالی کودکان و نوجوانان و تأمین و هدایت منابع مالی خیرین و سازمان های فرهنگی، تربیتی و آموزشی در راستای بهبود تعامل کودکان و نوجوانان و مسجد

اقدامات

1. تشویق خیرین جهت تأمین هزینه فعالیت های فرهنگی - اجتماعی برای کودکان و نوجوانان
2. مطالبه اختصاص بخشی از بودجه سازمان های فرهنگی - اجتماعی (هم چون آموزش و پرورش، سازمان بهزیستی، شهرداری) و جهت بهبود تعامل کودکان و نوجوانان کودکان و نوجوانان و مسجد
3. هدایت نیت واقفین و درآمد های موقوفات مساجد به سمت حمایت از فعالیت های فرهنگی - تحصیلی برای جوانان و نخبگان مسجدی
4. بهره مندی از حمایت های مالی خیرین مسجد ساز در امور اجتماعی و فرهنگی
5. اختصاص بخشی از درآمد های حاصل از واحد های اقماری مساجد به فعالیت های حوزه تعامل کودکان و نوجوانان و مسجد
6. توانمند سازی فعالان فرهنگی مساجد در زمینه جذب منابع مالی مردمی و بازاریابی فرهنگی
7. طراحی و ایجاد صندوق پس انداز ماهانه برای اعضای فعال مسجد به منظور کمک مالی به آن ها

هدف کلان 1

تحقق نقش آفرینی محوری مسجد در محیط پیرامونی با تاکید بر «محلّه محوری» و «خانواده محوری»

راهبرد 1

بهبود و ارتقاء ارتباطات محیطی مسجد با هدف نقش آفرینی فراگیر و محوری آن در مسائل فرهنگی - تربیتی کودکان و نوجوانان

اقدامات

1. تعریف مختصات دقیق محلّه و آمایش به روز رسانی شده و چند لایه آن

2. تعریف دقیق نظام آماري کودکان و نوجوان محل و جمع آوری و به روز رسانی نظام جامع اطلاعات محلّه

3. ایجاد ساز و کار های ارتباطی مناسب بین مسجد و مراکز مختلف محیطی به منظور نقش آفرینی هر چه بیش تر مسجد در زندگی مردم در ساحت محلّه، منطقه و شهر.

4. برنامه ریزی و زمینه سازی به منظور محوریت یافتن مسجد در همه امورات فرهنگی - تربیتی محلات با محوریت شورای فرهنگی

5. تقسیم بندی برنامه ها و فعالیت های مرتبط با کودک و نوجوان مساجد نزدیک به هم بر اساس مزیت های اختصاصی هر مسجد با هم کاری ائمه جماعات و کار شناسان فرهنگی - مذهبی مناطق.

6. حمایت از ایجاد شبکه اجتماعی فعالان مسجدی مربوط به هر منطقه به منظور تبادل اطلاعات و تجربیات مساجد هم جوار در خصوص کودک و نوجوان و برنامه های تربیتی

راهبرد 2

تلاش برای برقراری ارتباط مستمر و عمیق مسجد با خانواده های محلّه در جهت تعامل مطلوب کودکان و نوجوانان با مسجد

اقدامات

1. ثبت و ضبط تاریخ تولد کودکان محل و گرامی داشت سالیانه آن با دعای خیر برای کودک و خانواده در نماز های جماعت یومیه

2. ترغیب و جذب هر چه بیش تر خانواده ها برای شرکت در نماز جماعت و سایر برنامه های مسجد و به همراه آوردن کودکان و نوجوانان

3. فرهنگ سازی پذیرش و استقبال از حضور والدین و کودکان در مسجد با رعایت جوانب شرعی و عدم ایجاد مزاحمت برای عبادت نماز

گزاران

4. آموزش و افزایش آگاهی فقهی و روان شناسی خانواده ها نسبت به راه کار های افزایش تعامل فرزندان با مسجد

5. فعال سازی حلقه ارتباطی مادر و مسجد و برگزاری دوره ها و طرح های تربیتی مادران

ص: 37

به منظور آموزش نحوه تربیت کودکان برای مسجدی شدن

6. توسعه تعامل با انجمن های اولیا و مربیان مدارس جهت تبیین اهمیت تعامل دانش آموزان با مسجد برای والدین

7. حمایت از برگزاری اردو ها و مسابقات خانوادگی مسجد محور

8. اولویت بندی مسائل کودک و نوجوان و تأمین زیرساخت لازم و حمایت از متخصصین جهت برگزاری کلاس های آموزشی و مشاوره تربیتی برای خانواده ها در مسجد

هدف کلان 2

نقش آفرینی موثر آموزش و پرورش در استفاده از ظرفیت مساجد در امر تعلیم و تربیت

راهبرد 1: تأمین زیر ساخت های فکری و اجرایی ترویج فرهنگ نماز و مسجدی شدن در بین کودکان و نوجوانان با هم کاری آموزش و پرورش

اقدامات

1. حمایت از حضور جوانان دارای روحیه انقلابی و مسجدی در قالب مدیر، کادر اجرایی و معلمان مدارس

2. هم کاری با وزارت آموزش و پرورش به منظور باز نگری در محتوای کتب درسی و پر رنگ کردن نقش مسجد و نماز جماعت در محتوای آموزشی معارف اسلامی

3. تعامل با وزارت آموزش و پرورش به منظور طراحی و تدوین سبک زندگی مسجدی و ارائه آن به دانش آموزان از طریق کتب درسی با هدف جذب کودکان و نوجوانان به مسجد

4. طراحی و تدوین کتاب درسی (فرهنگ مسجدی) برای دوره های دبیرستان و راهنمایی با تعامل و هم کاری آموزش و پرورش

5. هم کاری با آموزش و پرورش جهت اجرای بهتر مسابقات اذان و نماز جهت تحقق هر چه بهتر فرهنگ مسجدی

6. توسعه هم کاری با مدارس به منظور برقراری ارتباط بین انجمن جماعت و مربیان مسجد با دانش آموزان از طریق انجام مشاوره مذهبی با دانش آموزان

7. زمینه سازی به منظور اصلاح ملاک های ارتقاء معلمان در راستای تلاش برای ایجاد ارتباط و تعامل بین دانش آموز و نماز و مسجد

راهبرد 2

توسعه و تسهیل تعامل مسجد و مدرسه با هدف انس دانش آموزان با مسجد

اقدامات

1. تدوین طرح جامع ارتباط مدرسه و مسجد به منظور سوق دهی دانش آموزان به مسجد با استفاده از ابزار های تشویقی مدرسه و ابزار های جذبی مسجد

2. الگوسازی و تجلیل از مصادیق تعامل بهینه مسجد و مدرسه جهت حضور جمعی کودکان و نوجوان در مسجد

ص: 38

3. زمینه سازی جهت نقش آفرینی معلمان دین و زندگی در مساجد با هم کاری وزارت آموزش و پرورش

4. توسعه هم کاری با مدارس به منظور برگزاری نماز جماعت ظهر مدارس در نزدیک ترین مسجد به منظور انس دانش آموزان با نماز جماعت و مسجد

5. برقراری ارتباط بین مدارس و تشکل های فرهنگی مسجد به منظور برگزاری مراسم جشن تکلیف در مسجد

6. برگزاری برنامه تجلیل از دانش آموزان برتر در مسجد

7. توسعه تعامل با آموزش و پرورش و مدارس به منظور برگزاری کلاس های تقویتی مدارس در مساجد و حمایت مادی و معنوی از این گونه اقدامات

8. الگو سازی و ترویج برگزاری اردو های تفریحی برای دانش آموزان مدارس نزدیک به مسجد با هدف جذب آن ها به مسجد

9. توسعه هم کاری با آموزش و پرورش به منظور برگزاری اردو های بازدید دانش آموزان از مساجد برتر به منظور ارتقا ذهنیت و باور های آن ها نسبت به کار کرد های مسجد

10. توسعه هم کاری با مدارس به منظور برگزاری برنامه های مناسبی مسجد در مدارس

11. ایجاد ساز و کاری به منظور به کار گیری از معلمان، اساتید و افراد صاحب تجربه مسجد و محله برای برگزاری کلاس های کمک درسی و فوق برنامه برای دانش آموزان مسجدی

12. تلاش رسمی (حقوقی و مالی) و غیر رسمی (ارتباطی) و ارتباط گیری با نهاد ها و افراد مؤثر برای احداث یا انتقال فیزیکی مدارس و آموزشگاه ها و مساجد به مجاورت یک دیگر

13. حمایت از الگو های تربیتی - آموزشی مسجد محور به منظور اشاعه در سال های بعد

هدف کلان 3

مسئولیت پذیری سازمان های متولی فرهنگ در تعامل گسترده با مسجد در حوزه کودک و نوجوان

راهبرد 1

تعامل سازنده با حوزه های علمیه و فعال سازی ظرفیت های آن در راستای گسترش فرهنگ نماز و مسجد در بین کودکان و نوجوانان

اقدامات

1. تلاش در راستای تأسیس رشته مدیریت مسجد و تصویب سر فصل های مدیریت مسجد در درس رسمی حوزه علمیه

2. شناسایی و تعامل با مراکز تربیت مبلغ و طلاب علاقه مند به فعالیت در حوزه کودک و نوجوان و حمایت هدف مند از ایشان

3. تعامل با حوزه های علمیه به منظور رفع کمبود امام جماعت در مساجد و تلاش در راستای مسئولیت پذیر نمودن حوزه های علمیه نسبت به مساجد اطراف آن مراکز

4. برگزاری دوره آموزشی برای طلاب به منظور آشنایی با روش های تبلیغ برای کودکان و

ص: 39

نوجوانان و جذب آن‌ها با هم‌کاری حوزه‌های علمیه

5. توسعه تعامل با حوزه‌های علمیه به منظور زمینه‌سازی برای برگزاری حلقه‌های معرفت در مساجد با محوریت طلاب و تقسیم‌بندی سنی مخاطبین

6. مطالبه و هم‌کاری با حوزه‌های علمیه، علماء و فضولای حوزوی به منظور پرداختن به مباحث فقهی مسجد، کودک و نوجوان و برگزاری درس خارج تربیت اسلامی مسجد محور

راهبرد 2

تقویت تعامل با رسانه ملی و استفاده از ظرفیت آن با هدف گسترش فرهنگ و ارزش‌های مسجدی در بین کودکان و نوجوانان

اقدامات

1. ارتباط نهادی با رسانه ملی و انعقاد تفاهم‌نامه برای بهره‌گیری از ظرفیت رسانه ملی به منظور نگرش‌سازی و ارزش‌آفرینی نماز و مسجد در ذهن و اندیشه کودک و نوجوان

2. تعامل با صدا و سیما به منظور تلاش برای جلوگیری از پخش برنامه‌های جذاب و پرمخاطب کودکان و نوجوانان در ساعات نزدیک به نماز

3. هم‌کاری در انجام طرح‌های مشترک هنری سینمایی و مطبوعاتی به منظور ترویج فرهنگ نماز و مسجد در بین کودکان و نوجوانان

4. حمایت مادی و معنوی و نرم‌افزاری از ساخت مستند برای تقویت جایگاه و تبیین ابعاد مسجد برای قشر کودک و نوجوان

راهبرد 3

توسعه تعامل با سازمان‌های عمومی و متولی فرهنگ با رویکرد وظیفه‌مداری همگان در عمران مادی و معنوی مساجد

اقدامات

1. گفت‌وگو با سازمان‌های متولی فرهنگ - تربیتی و آموزشی کشور نسبت به جایگاه محوری مسجد در منظومه تربیتی کودک و نوجوان

2. شناسایی و طبقه‌بندی نهاد‌های فعال در حوزه فرهنگ و کودک و نوجوان و برنامه‌ریزی تعامل با ایشان

3. هم‌کاری با وزارت فرهنگ و ارشاد و بنیاد بازی‌های رایانه‌ای با هدف حمایت از ساخت بازی‌های استراتژیک با محوریت مسجد در محله یا شهر

4. هم‌کاری با سازمان تبلیغات اسلامی مرکز توسعه رسانه‌های دیجیتال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت فناوری اطلاعات و

ارتباطات با هدف طراحی، ایجاد و توسعه پورتال و بانک جامع اطلاعاتی نهاد های فرهنگی مردم نهاد در راستای هم گرایی و هم سو سازی اقدامات فرهنگی - تربیتی برای کودکان و نوجوانان

5. توسعه تعامل با نهاد کتاب خانه های عمومی کشور به منظور اختصاص بخشی از

ص: 40

کتاب خانه ها به کتاب هایی با موضوع کودک، نوجوان، نماز و مسجد و تأسیس کتاب خانه زیر نظر مسجد

6. هم کاری با کانون پرورش فکری کودکان نهاد ها و شرکت های خصوصی مشابه در طراحی، تأمین و توزیع محصولات فرهنگی و اسباب بازی مسجد محور برای کودکان و نوجوانان

7. هم کاری با نمایش گاه های کتاب به منظور ایجاد غرفه ای با موضوع ارتباط کودکان و نوجوانان با مسجد

8. هم کاری با شهر داری و واحد های تابعه آن در عمران مادی مساجد و شاداب سازی و متناسب سازی پیرامون آن برای کودکان و نوجوانان

9. زمینه سازی نزدیکی مهد های کودک به مسجد از طریق حضور دسته جمعی کودکان در مسجد و اختصاص فضا برای نگه داری کودکان در جوار مسجد

هدف کلان 4

برخور داری از پشتوانه های سیاستی و قانونی پویا بروز شده و تسهیل کننده تعامل مسجد و کودک و نوجوان

راهبرد 1

تلاش برای تأمین پشتوانه های کلان سیاستی و قانونی در راستای تسهیل تعامل مسجد با کودک و نوجوان با رعایت اقتضائات فرهنگی مناطق مختلف کشور

اقدامات

1. مطالبه ی توجه بیش تر به الگوی تربیت مسجد محور کودکان و نوجوانان در بخش توسعه فرهنگی برنامه های پنج ساله توسعه

2. تلاش برای تدوین، بروز رسانی و پیگیری اجرای سیاست های کلان تربیت مسجد محور از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی

3. طراحی و تدوین سیاست های کلان برنامه ریزی فرهنگی متناسب با نیاز های کودک و نوجوان با رویکرد مسجد محور در مرکز رسیدگی به امور مساجد

4. طراحی و تدوین سیاست های کلان نماز و مسجد به منظور گسترش فرهنگ نماز و مسجد در بین کودکان و نوجوانان و رفع موانع و آسیب ها توسط ستاد اقامه نماز کشور

5. لحاظ پیوست مسجدی ذیل پیوست فرهنگی برای همه پروژه های فرهنگی، اجتماعی و عمرانی توسط مجلس شورای اسلامی

6. زمینه سازی به منظور اختصاص درصدی از بودجه عمومی کشور به فعالیت های فرهنگی - تربیتی مساجد توسط مجلس شورای اسلامی

7. زمینه سازی قانونی و سیاستی برای ارائه خدمات عمومی وزارت خانه ها و سازمان های بخش عمومی به مردم از طریق مساجد

ص: 41

زمینه سازی برای تسهیل تعاملات مسجد با سازمان ها و نهاد های عمومی و فرهنگی با تأکید بر افزایش مسئولیت پذیری و نقش آفرینی ایشان در حوزه تربیت مسجد محور کودکان و نوجوانان

اقدامات

1. زمینه سازی تقسیم کار فعالیت های فرهنگی - تربیتی در میان سازمان های متولی کودکان و نوجوانان با تأکید بر نقش اساسی مسجد از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی
2. تأمین تمهیدات قانونی و سیاستی برای تقسیم کار مأموریت های سازمان های مرتبط با مسجد در حوزه سخت افزار از طریق لایحه دولت یا طرح های مجلس شورای اسلامی
3. زمینه سازی برای تعامل و هم سو سازی گونه های مختلف شکل های فرهنگی با مساجد در امر تعامل با کودک و نوجوانان از طریق ارتقای نقش اساسی مساجد در چارچوب نهادی نقشه مهندسی فرهنگی کشور
4. زمینه سازی جهت افزایش مشارکت نهاد ها و سازمان های بخش عمومی کشور در امر اعتلای مساجد
5. ایجاد امکان قانونی برنامه ریزی و نظارت بر عملکرد فعال نهاد های تربیتی محله برای شورای فرهنگی مسجد محلات (فرهنگ سراها، سرای محله ها، مهد های کودک، آموزش گاه ها، کانون های پرورش فکری، کتاب خانه ها و کتاب فروشی ها، سینما ها و)

تدوین بسته های قانونی، سیاستی و اجرایی حمایت از تعاملات مسجد با دانش آموز

اقدامات

1. تدوین و پیشنهاد طرح نظام جامع تربیت کودکان و نوجوانان با تأکید بر تعامل مسجد، خانواده و مدرسه با هم کاری شورای عالی آموزش و پرورش و شورای عالی انقلاب فرهنگی
2. مطالبه بازنگری در ارکان تربیت رسمی کشور در سند تحول آموزش و پرورش با هدف تحقق نقش اساسی مسجد در تربیت دانش آموزان
3. فراهم کردن تمهیدات قانونی عضویت نماینده ای از مساجد و سازمان های مردم نهاد در شورای عالی آموزش و پرورش
4. فراهم نمودن امکان قانونی عضویت نماینده مساجد محله در هیئت امنای مدارس محله و عضویت مدیریت مدارس در هیئت امنای مساجد
5. ایجاد ساز و کار مناسب برای اقامه نماز جماعت مدارس در مسجد نزدیک به مدرسه

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتابخانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارك امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

